č.12, ročník III.
december 2006

Cena 10,-Sk

INFO
РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ MESAČNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

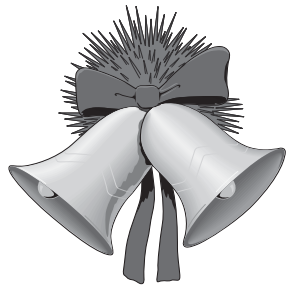

ХРІСТОС РАЖДАЄТ СЯ, СЛАВИМЕ ЄГО

Перша русиньска школка в історії

В Гуменнім од 1. януара 2007 зачне писати нову історію перша русиньска школка вдяка ініціативній діректорці школкы Яні Фецуровій. Од нового року буде в школці на Духновічовій уліці в Гуменнім зряджена 5. класа про діточкы, котры ся будуть учіти у своїм материньскім русиньскім языку. Є то велика потіха про вшыткых Русинів, же ся зродила перша ластівочка, де ся уж одмаленька буде з нашыма дітми вести выука в роднім языку. В школці ся властні зачінать дітьска путь, приприва до дальшых штудій і зачінать ся формовати погляд на тот світ, зато тот першый крок до русиньского школства поважує Русиньска оброда на Словеньску за далшый успіх у своїм діятельстві. Як сама повіла діректорка і зряджователька школкы Яна Фецурова (котрой предком быв знамый русиньскый будитель Анатолій Кралицкый): **Першым імпулзом была про мене конференція, котра была в октобрі у Свиднику (єй орґанізатором была РОС позн. ред.), де ся рішыла і проблематіка школства. Дальшый факт є тот, же при послідним списованю людей 2001 р. у гуменскым окресі собі 3, 5 перцент жытелів написало русиньску народность. І зато є добрі, жебы діти одмаленка бісідували кодіфікуваным языком, нелем на „кухиньскій" уровни. Сама виджу, же діти уж в школці хотять розвивати любов ку свойому родному языку і прихылють ся ку своїй народности. Школка є заділена до школской сіті а кількость дітей у новоотвореній класі буде залежати од інересу родичів. Діти ся будуть списовный русиньскый язык учіти гравов формов, через русиньскы гры, приповідкы, стишкы, співанкы, пословіці і т. п.** Пані діректорці і першым русиньскым школярикам желаме в мені нашой редакції і Русиньской оброды на Словеньску много робочого ентузіазму і віріме, же за єй приккладом підуть і далшы школкы в русиньскім реґіоні.

-сл-

▲ *Діректорка сукромной матерьской школкы в Гуменнім Яна Фецурова зо своїма діточками*

ПРО РОДИЧІВ!

Родичі дітей предшколского віку, котры мають інтерес приголосити своїх дітей до русиньской матерьской школкы в Гуменім, можуть так зробити у пані діректоркы МШ Яны Фецуровой на тел. числі - 0905 181 721.

Oznam Ministerstva kultúry SR – projekty na rok 2007

Sekcia menšinových kultúr Ministerstva kultúry SR oznamuje, že podmienky poskytovania dotácií a formuláre žiadosti o dotácie z Programu Kultúra národnostných menšín – 2007 sa nachádzajú na webovej stránke MK SR: www.culture.gov.sk

Vyplnené žiadosti s prílohami v 2 vyhotoveniach posielajte na adresu:

MK SR, Odbor programovej podpory, Nám. SNP 33, 813 31 Bratislava 1 s označením „Kultúra národnostných menšín 2007" alebo ich odovzdajte v podateľni MK SR.

Projekty predložené do 3. januára 2007 budú posúdené a spracované v marci 2007.

У Свиднику заложена модерна традіція Русинів

17. новембер ся не буде од того року нестилем в духу Дня штуденста і боя за слободу і демократію, але про Русинів ся в тот день 2006 р. открыла нова сфера в области розвоя русиньской популярной музікы. А то вшытко вдяка довгорічному сну шыковного автора проєкту Мґр. Янка Калиняка, заслугов котрого ся першый раз цілым Свидником озывали модерны русиньскы співанкы і музіка. Модерну традіцію – першый річник РУС ПОП МУЗІК 2006 отворила молода парка модераторів Мартіна Шімкова з Мілошом Строчеком словами: же праві вдяка 17. новембру 1989 (то быв і день реалізації фестівалу) ся днесь ту можеме зыйти, слободні ся голосити ку русиньской народности і реалізовати свої планы. Привитали цінных ґостів і членів одборной пороты – Л. Штецову, діректорку ЗУШ і председнічку МО РОС в Меджілабірцях, Я. Трущіньску-Сиву, режісерку Радія Патрія, НЕВ у Кошыцях, В. Куцера, професіоналного музіканта, Ш. Сухого, знамого русиньского писателя, і А. Кандрача, музічного редактора Радія Патрія, НЕВ в Кошыцях, але і знамого музіканта. Задачов пороты было годнотити цалковый умелецкый доєм выступаючіх, автентічность співанок, голосову інтерпретацію, найліпшы тексты і аранжма. На зачатку акції ся ку вшыткым притомным пригварив председа РОС В. Противняк, высловлюючі радость, віру і надію над штартом новой традіції РОС, котра бы мала мати свій простор на русиньскім полю, в медіях на домашній і меджінародній сцені.

▲ *Осиф Кеселиця зо свойов ґрупов Чум з баґера зо Свидника.*

Русиньска співана бісіда

Темпераментна і за серце хватаюча музіка і спів, інтересный сценарь і режія, невтихаюча буря аплавзів наповнювали серця учасників і выступаючіх на першім конкурзі РУС ПОП МУЗІК 2006. Тот ся ділив до двох катеґорій: **1. до 18 років**, **2. над 18 років.** В першій ся представили сестры **Нікола і Сімона Качмаровы** зо Строчіна і наймолодша співачка **Тамара Боґольова** зо Свидника. Кажда заспівала по 5 красных модерных русиньскых співанок. Другу катеґорію одкрыло знаме **Тріо Маґуровых** з Гуменного, котры заспі-

► с. 2

ФЕДОР ВІЦО/ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

Teraz v krčme nikoho nenájdete. Všetci normálni štamgasti pred sviatkami odchádzajú na pár dní domov.

► с. 1 вали 4 співанкы конкурзны а єдну народну. О їх патріотічных сердечных співах много наповідають тексты співанок, як: Ой, Русины, за свій народ ся не треба ганьбити або співанка о русиньскім будительови А. Духновічови: Тополько, Тополько (родне село Духновіча і родины Маґуровых), як і Русиночко моя з краю Бескідьского і далшы. Темпераментна ґрупа **Фрам** зо Стащіньской Розтокы заспівала властны актуалны співанкы – Палінка, дроґы, секс, Люде одхаджають, Ой жены, жены. Публіка при їх

▲ *Успішна ґрупа РОЛАНД з Чірча.*

співацько–музічно–танечнім выступі вєдно з нима ожыла, што давала наяво дупканьом і рітмічным рушаньом на сідадлах. Може, кебы было місце на танцованя, бы собі многы люде потанцьовали, як то сістематічні робив єден темпераментный учасник перед першым рядом салы. Дальша ся представила домашня ґрупа **Калинець,** з котров собі соло заспівав єй закладатель, автор проєкту і музікы Янко Калиняк. **Русиньска бісіда і небо** голосом Я. Калиняка є назов співанкы, котра порядні розрушала серце каждого Русина сидячого в свидницькім домі куклтуры. Выкликовала слызы, гордость і оптімізмус Русинів іти за своїм цільом дале допереду. Уж зачаточный рецітал: „**Людьска реч спроваджать нас од народжіня до смерти, людьска реч, то наша культура, называме ю бісіда. Людьскых бісід на світі є вельо як звізд на небі, але лем єдна є наша, тота русиньска**". Іщі силнішов стрілов до русиньского сердечка заколов рефрен співанкы: **„Русиньска бісіда некупована, непожычана, але од Бога нам навікы дарувана. Русиньска бісіда то сива давнина, приповідка бабина, то співанка мамина, то мого отця бісіда".** Тота співанка што до гордости і пыхы Русинів на своє материньске слово текстом, мелодійов, співом і музіков затінила вшыткы попередні і наслідуючі выступы. Як четверта ся представила популарна ґрупа **Роланд** з Чірча, котра в особі двох молодых сімпатічных співаків заспівала властны співанкы: Гей, гей, дівочко шумна і Мало в Чірчу є коров, заграме вам рокенров....Заспівали і дві народны співанкы в модернім опрацованю: А чія то хыжа і Біла ружа в погаріку, не выдам шя

▲ *Ян Калиняк з ґрупов Калинець зо Свидника*

ку Свиднику... З двома конкурзныма співанками ся представив **Мілош Стрончек** зо Свидника, котрый заінтересовав публіку своїм тіпічным голосом.

Помпезне завершіня русиньской модерны

О помпезне завершіня конкурзу і порядну русиньску шов ся постарало „найвекше русиньске есо" в поданю **Осифа Кеселіці** з ґрупов **Чум з баґера.** Повна сцена музікантів з вшелиякыма інштрументами у розмаїтім облечіню і громовым співом О. Кеселіці не дала дыхати публіці, котра з них не спущала очі, уха і вшыткы людьскы смыслы. Тяжко описательна атмосфера – на сцені ся одбывало невидане чудо, зо салы великы аплавзы, крик, вісканя, танець перед сценов, прямый контакт з публіков і запалены свічкы сімболізовали силне пережываня новембра, а тото вшытко ся порядні глубокыма ригами врізовало до єдного сполочного і выбухуючого серця выступаючіх і участників. Была то лавина забавы на америцькый спосіб, котру Свидничане і іншы учасници концерту істо у салі КД у Свиднику іщі не зажыли і так скоро на ню не забудуть. А кедь О. Кеселіця зо запаленов свічков спустив громовый спів **Руснак ся народив**..., здало ся, же пукне кажда скала і затрясе недалеков горов Калинец. Меджі дальшыма конкурзныма співанками были: Стара баба, Реґе сонґ, Святый Осиф. Чули сьме і неконкурзну співанку Рокенрол о палінці.

Тото є наша сила

Русиньска співанка з добрым текстом і мелодійов, ці уж є народна або в модернім проведжіню,

▲ *Ґрупа братів Гунярійовых зо Стащіньской Розтокы.*

мать нелем найвекшу силу опановати серце каждого Русина, але мать і маґічну і недефіновательну міць опановати цілу його мысель. А не залежыть на тім, хоцьякый твердый чоловік бы то быв і не знам якый погляд на тот світ і сітуацію в ним мав, або ці ся пише Русином або Словаком. В тім конкретнім моменті пережываня нашого співу кебы його німе серце могло проречі, істо бы на цілый голос закричало – Я РУСИН. Сила слова споєна з русиньсков співаючов душов робить незвычайне чудо. Тому ся, чоловіче, ниякраз не убраниш, хоць бысь тристораз твердив, же ты не єсь Русин. Твоя сердечна жылка тя в такій сітуації окато прозрадить.

Вердікт пороты

Покы ся порота радила о учасниках конкурзу, публіці вольный час приємні выповнила домашня танечна ґрупа Світан зо сполоченскыма танцями. Потім настав довгоочекованый час выголошіня выслідків конкурзу од пороты.

▲ *Родинне тріо Маґуровых з Гуменного.*

1. катеґорія:

Цалковый доєм з выступліня: **1. Т. Боґольова** – Свидник, **2. С. Качмарова а 3. Н. Качмарова** – Строчін. *Найліпшый текст:* **вшыткы 3 місця І. Гоштак** – Тренчін. *Найліпша мелодія співанкы:* **вшыткы 3 місця Л. Калиняк** – Тренчін. *Найліпше аранжма і музіка співанкы*: **1. С. Калиняк** – Свидник – **Осіночка, 2. С. Калиняк**- Свидник – **Бабине літо**, **3. С. Калиняк** – Свидник – **Зима**. *Найліпша голосова інтерпретація співанкы:* **1**. **Т. Боґольова** – Свидник, **2. Н. Качмарова** а **третя С. Качмарова**-Строчін.

2. катеґорія:

Цалковый доєм з выступліня: **1. ґрупа Фрам** – Стащіньска Розтока, **2. ґрупа Чум з баґера** – Свидник, **3. ґрупа Калинец** – Свидник. *Найліпше написаный текст:* **1**. **О. Кеселіця –** Палінка, **2. Др. Ш. Сотак –** Тополько, тополько, **3. Ян Калиняк**, **Н. Гвозда**, **Д. Лемко –** Русиньска бісіда і небо. *Найліпша мелодія співанкы*: **1. О. Кеселіця –** Руснак, **2**. **Ян Калиняк –** Русиньска бісіда і небо, **3. Ян Маґура –** Ой, Русины. *Найліпше аранжма і музіка співанкы*: **1. С. Калиняк –** Русиньска бісіда і небо, **2. К. Гуняра –** Ой, жены, жены, **3. О. Кеселіця –** Руснак. *Найліпша голосова інтерпретація співанкы:* **1. ґрупа Роланд** – Чірч, **2. ґрупа Калинец** – Свидник, **3**. **Тріо Маґуровых** – Гуменне. *Окремну ціну за оріґіналность музічного прояву* порота уділіла **О. Кеселіцови** з його ґрупов **Чум з баґера**.

Окрем іншых медіалных партенерів за пропаґацію акції было орґанізаторами оціненне і періодікум Інфо Русин, за котрого діплом перебрала його шефредакторка А. Кузмякова.

Як пережывали першый модерный фестівал його інтерпереты?

Не треба гваририти о тім, же вшыткы мали трему, але тыж сполочна одповідь выступаючіх было красне подякованя за таку акцію Русиньскій оброді на Словеньску, же не забывать на молодых людей і їх інтересы. В суперлатівах о модернім фестівалі ся высловили братя Калиняковы, ґрупа Роланд з Чірча, Фрам зо Стащіньской Розтокы, О. Кеселіца і іншы. Єдным словом РОС вытворила про молоду ґенерацію простор, де можуть реалізовати модерный штіл музікы і співу у своїм материньскім языку, котрый подля каждого учасника фестівалу мать нелем перспектіву до будучности, але і многых надійных продовжытелів русиньской молоджавы, школярів і дітей.

С. Лисінова, А. Кузмякова.
Фото А. К.

На Фіґлярьскій ноті у Снині

Шість річників Фіґлярьской ноты – фестівалу русиньского гумору і сатіры зорґанізовала Русиньска оброда на Словеньску (РОС) в Пряшові. Того року ся єй семый річник (зо зміненым назвом на Фестівал гумору і співу) переніс до Снины. Одбыв ся 12. новембра 2006 в Домі культуры, де вшыткых участників привитала Власта Оцетникова, председкыня ОО РОС у Снині. Меджі нима быв председа РОС В. Противняк, Інж. М. Кніж, пріматор Снины, посланкыня МУ Л. Регакова, редакція Інфо Русина і іншы. Слова подякы орґанізаторам акції (ОО РОС у Снині), пожеланя красного умелецького зажытку і позваня на Віфлеємскый вечір до Снины (16. децембра 2006) высловив перед участниками В. Противняк, председа РОС. Сниньскый пріматор Інж. М. Кніж повів, же: – РОС у Снині не є так знама, но мать добру свою штруктуру, але мала бы быти дравіша і презирлівіша. Вірю, же ся єй буде дарити.

Приходом на сцену Ігора Латты в облечіню шаша, як модератора цілого проґраму, ся зачав богатый культурный проґрам 7. Фіґлярьской ноты.

– Сміх є лік, кедь є добра налада і робота іде легше. Жебы быти душов здравый, мусить ся чоловік знати засміяти а тото ся треба научіти. Даґде по світі отворяють школы сміху... – повів на зачатку Ігор Латта. А нелем то, але вызвав участників, же хто повість добрый фіґель, може собі такой ту на місці заробити 200 корун. Выслужыв їх собі пізніше Мілан Дутка, шеф сниньскых співацькых ґруп Дукат і Дума за фіґель о конференції на тему секс. Найперше розвеселила публіку Терезка Мандзакова, успішна декламаторка Духновічового Пряшова, зо стишком од О. Кудзея – Три желаня. Добру наладу веселыма співанками зробили участникам домашні колективы Дубравка, Пайташі і Дума, але і Лабірчанка з Меджілаборець. Она розосміяла публіку нелем гуморныма співанками, але навеце і выдареныма, інтересныма і веселыма сценками. Єдна была о двох сусідках і їх камаратстві, котре скінчіло звадов і выкрикованьом што єдна другій пожычіла. Друга сценка была о актуалній сітуації зо жывота і контактів Ромів з Русинами, кедь Ромка хотіла од Русинкы „купити" кожух за ворожыня з рукы. Фіґлями зачінала свій выступ і знама співачка Марька Чокинова з Ублі. З гумором на „ромску ноту" порядні розосміяли людей Божска Ема (Ема Лакатова) з Пыхонь і Йожко Йожка з Ганушовець. Акція ся кінчіла веселым співом А чія то хыжа і танцьом выступаючіх, ку котрому грали і співали професіоналны Пайташі на челі з Даном Гулайом і чістенькым співом його дівочкы Ніколкы Гулайовой.

За активну роботу про розвой русиньской культуры были наконець акції оцінены Марія Чокинова, Ема Лакатова і Ігор Латта, котрым передав діпломы председа РОС В. Противняк.

Фестівал быв выдареный, але і так ся мі наконець жадать додати, же в будучности ся треба веце заміряти на русиньскый гумор, менше на спів (котрый ся презентує на каждім русиньскім фестівалі), бо то быв главный замір проєкту Фіґлярьской ноты перед семома роками (а тыж ся мі видить, же ромску тематіку перетрясають многы гуморны росповідачі, ліпше бы было забавляти ся самы на собі, значіть на Русинах, істо бы было на то дость репертоару).

А. Кузмякова, фото С. Л.

▲ *Професіоналны ПАЙТАШІ зо Снины зо свойов солістков Ніколков Гулайовов порядні роспрудили кров учасників Фіґлярьской ноты*

Повіли по акції:

Власта Оцетникова, *предедкыня ОО РОС Снина, орґанізаторка акції*

Днешній вечур, повный гумору, можу оцінити лем в тім найліпшім світлі і кедь єм мала перед зачатком страх, як то вшытко допаде, зато, же така акція ся першый раз одбыла у Снині. Але інетерс людей є тов найліпшов одплатов за вшытко. Через вашы новинкы хочу іщі раз подяковати вшытым выспупаючім, котры ся постарали о сильный емоціоналный зажыток, веджіню РОС і Містьскому центру культуры в Снині. В непосліднім ряді дякую вшыткым участникам, бо без їх інересу не мать змысел робити ниякы акції а тыж хочу высловити подякованя Анні Кузмяковій зато, же праві в єй голові ся зродила думка заложыти фестівал гумору. Бо в днешнім світі, повнім старости, суть такы акції портебны на здобытя новой оптімістічной енерґії і веселой дякы.

Ing. Marián Kníž, *бývalý primátor mesta Snina*

Dnešnú kultúrno-spoločenskú akciu hodnotím veľmi pozitívne, pretože je určitým spôsobom odreagovania, a v dobe digitalizácie je to ešte väčšie prehĺbenie určitej tradície Rusínov. Keď som v úvodnom príhovore povedal, že mesto Snina zatiaľ nespolupracuje s ROS, myslel som to v tom slova zmysle, že doposiaľ nebola vhodná príležitosť sa zaoberať spoluprácou, ale pevne verím, že sa to v blízkej budúcnosti zmení. ROS želám do ďalších rokov veľa pevných a spoločných síl, lebo človek musí veriť vo vlastné sily a byť zodpovedný voči sebe.

Ема Лакатова, *гуморна розповідачка з Пыхонь*

Думам, же фіґлі, красны співанкы, веселе розповіданя, пригоды якы приносить сам жывот, суть жанры народной культуры Русинів, котры продовжують в розвою духовных традицій нагромадженых ґенераціями і помалы ся діставають на уровень Словеньской сценічной культуры. Преважні на вшыткых річниках Фіґлярьской ноты єм выступовала, зато можу оціньовати, но думам собі, же на тій днешній хыбила векша сила гумору. Вшыткым чітателям Інфо Русина, хочу одказати, же сміх лічіть, продовжує жывот і рішыть много проблемів, зато на нього не забывайте.

За одповіді дякує С. Лисінова

Завершална сцена Фіґлярьской ноты у Снині

RÁDIO PATRIA
SLOVENSKÝ ROZHLAS

Русиньскый проґрам 15.12.2006 – 15.1.2007

15.12., 19.12., 21.12.2006 – пятниця, вівторок, четверь
17, 00-18, 00 Радіоновины
23.12.2006 – субота
9, 00-11, 00 Радіо молодых
11, 00-12, 00 Музичны поздравы
24.12.2006 – неділя
6, 00-6, 45 З радіоархіву, І. Шмельов: Різдво
6, 45-7, 15 Гітпарада русиньскых співанок
7, 15-7, 45 Подобы жывота
7, 45-9, 00 Радіомаґазин
11, 00-11, 30 Літ. релація, М. Мальцовска: Хрістос раждает ся
11, 30-13, 45 Музичны поздравы
13, 45-14, 30 Бісіда кумів
26.12.2006 – вівторок
17, 00-20, 00 літ. релація, Ш. Сухый: Песє танґо
Св. літурґія ҐКЦ, колядкы
28.12.2006 – четверь
17, 00-18, 00 Радіоновины
30.12.2006 – субота
9, 00-11, 00 Радіо молодых
11, 00-12, 00 Музичны поздравы
31.12.2006 – неділя
6, 00-6, 30 З радіофонотекы
6, 30-7, 15 Фіґльовник
7, 15-7, 45 Літ. релація
7, 45-9, 00 Радіомаґазин
11, 00-13, 30 Музичны поздравы
13, 30-14, 30 Сілвестровська фіґельпарада, Руська Поруба
1.1.2007 – понедільок
17, 00-18, 00 Святочный проґрам
3.1.2007 – середа
17, 00-17, 30 Радіоновины
17, 30-18, 00 Гітпарада русин. співанок, репріза
5.1.2007 – пятниця
17, 00-18, 00 Радіоновины
9.1., 11.1.2007 вівторок, четверь
17, 00-18, 00 Радіоновины
13.1.2007 – субота
9, 00-11, 00 Радіо молодых
11, 00-12, 00 Музичны поздравы
14.1.2007 – неділя
6, 00-6, 30 З радіофонотекы
6, 30-7, 45 Літурґія ҐКЦ
7, 45-9, 00 Радіомаґазин
11, 00-11, 30 Село грать, співать і думу думать
11, 30-13, 45 Музичны поздравы
13, 45-14, 30 Фіґльовник, репр.
15.1.2007 – понедільок
17, 00-18, 00 Радіоновины

Телефоны:
► ***русиньска редакція, Кошыці:***
055 7287426, факс: 055 6226139,
продукція: 055 6822945
► ***Пряшів:***
051 7483870, факс: 051 7483872

Концерт А чія то хыжа в Братіславі

Уж три дні перед акцийов были вступенкы на концерт А чія то хыжа в Братіславі выпроданы. Концерт быв в малім розгласовім штудію, але про успокоїня вшыткых, як нам повіла пані при покладні, бы не стачіло ани велике штудійо з капацітов 650 місц. Перфектна атмосфера, копа людей, силны і довгы аплавзы. І так бы ся дало коротко характерізовати концерт найпопуларнішых русиньскых співанок А чія то хыжа, котрый ся з выходу переніс 24. новембра 2006 до Братіславы. Главным орґанізатором было Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска і Містьска орґанізація Русиньской оброды на Словеньску, а главні в особі підпредседы РОС Янка Липіньского. Уж гнедь на зачатку за великого аплавзу выступила людова гудьба Андрія Кандрача зо співанками із старолюбовняньского окресу, прекрасным тоненькым голоском ся презентовала і Моніка Кандрачова з Красной Лукы. З Ганков Сервіцьков з Пряшова собі Крячок лялійовый заспівала ціла сала.

▲ *Публіка успішного выпроданого концерту в Братіславі*

Не хыбив на сцені красный спів Николая Петрашовского і його дівкы Наталкы з Гуменного, Ганкы Порачовой, родачкы з Кыйова (окрес Стара Любовня). Не была бы то Марія Чокинова, кебы окрем красного співу не повіла пару фіґлів, котры розвеселили вшыткых участників. Потім уж сцена патрила молодым талентам з ФҐ Ястрабчан зо Шарішского Ястрабя а по них і першій дамі русиньской співанкы Марії Мачошковій з Пряшова, котра зожала од публікы величезный аплавз. Завершіня проґраму, котрый модеровав прімаш капелы Андрій Кандрач, як на попередніх концертах, быв завершеный найпопуларнішов співанков А чія то хыжа, котру вєдно зо співаками співала і ціла публіка двараз.

▲ *Братіславскый концерт А чія то хыжа красныма співанками обогатили і молоды Чірчанкы*

На концерті быв і посланець НР СР Ласло Надь, Яна Кресакова, ґенерална діректорка секції меншыновых культур МК СР, Любош Махай, проґрамовый діректор Сро., Ілдіко Надьова, діректорка Радія Патрія і Юрай Пухер, діректор Радія Реґіна, Доц. Михал Штеньо, председа ЗІРС, Владімір Противняк, председа РОС і Василь Хома, председа СРПС. По концерті на рецепції сьме ся дознали, же русиньске высыланя в Сро будуть од нового року мочі слухати по цілій републіці, што вшыткых потішыло.

Велика поклона і узнаня патрить орґанізаторам концерту, котры указали приклад як бы ся мали орґанізовати безхыбны і успішны акції а я іщі додам, же тот концерт быв поздравом Русинів ку 80–тці розгласового высыланя на Словеньску і же вызнамный поділ на такім енормнім інтересі людей мать главні реклама, котру высылали два цілоштатны розгласовы округы.

Мартін Караш, фоткы Я. Л.

Ревізор в Театрі Александра Духновіча в Пряшові

Перша премєра Ревізора Н. В. Ґоґоля в ТАД – 16. децембра 2006 о 19.00.

Є то нестарнуча пригода о людській глупости споєна з хамелеонством панованя. Сценічна подоба о пониженаню і страху, о малости, але і свіжости в нас. О надутости, фарізействі і сучасній політіці. Несмертельна комедія єдного з найвекшых класіків руськой драмы. Ґротеска о підводникови, котрый ся робить такым, якым досправды не є. Але і о выстрашеных урядниках, котрых підозривы махінації засліплять очі... Жебы властні виділи свою смішность.

Скоро доконала фрашка о політичній іґнорації і маломіщанскій дурачіні. Гра о оглупльовачах і прекупниках з людьсков довіров... Добра забава, при котрій вам од правдивого минулого споєного зо сучаснов ралітов замерзне сміх на твари. Подоба з нашым днешком є чісто нагодна! Або скоре веце правдіподобна?!

Жартовны сітуації, герецьке майстровство, сторгуючі танці, серцехватаючі співы. І так бы ся дав в короткости характерізовати сполочный проєкт обох колективів ТАД – Чіногры і ПУЛСУ.

Гру переложыв Валер Купка, на сцені і в костімах Александры Ґрусковой, в інсценачній управі і режії Светозара Спрушанского.

Друга премєра Ґоґольового ревізора в ТАД буде 20. децембра 2006 о 19. 00 на великій сцені.

–ред–

Споять ся довєдна вшыткы Славяне?

Треба ся перестати бавити на старшых братів?

Крайска рада Здружіня славяньской взаємности (КР ЗСВ) в Пряшові на челі з ПгДр. Міланом Сідором, ЦСц. єствує од 12. марца 1998 року. За тых вісем років діятельства здружіня зорґанізовало акції розмаїтого характеру, культурного, научного і шпортового. О тім сьме ся дознали з недавного засіданя, котре ся одбыло 15. новембра 2006 р. в Домі культуры у Пряшові. Главным цільом той стрічі КР ЗСВ было інформовати притомных о дотеперішній роботі і о планах здружіня до будучности і розшырити членство в орґанізаціїї.

Найперше М. Сідор росповів о сучасній (подля нього барз крітічній) соціалній і політічній сітуації Славянів у нас і в Европі, бо ЗСВ єствує і як меджінародна орґанізація. Ґлобалізація, то є подля М. Сідора главна причіна славяньской біды. Підкреслив, же треба ся перестати бавити на старших братів... Учасникам стрічі были к діспозіції Становы ЗСВ, часописы Славяньска взаємность і інша одборна література зо славяньсков тематіков, але і многы фотоґрафії з дотеперішнього діятельства орґанізації. Окрем іншого, сьме ся дознали, же в Калинові (окрес Меджілабірці) ся оправує стара школа, в котрій мать быти Дом Славянів (про 30 аж 50 особ).

– В історії ся нич не мінить, лем датум і обсяг – повів на зачатку у своїм выступі Доц. Андрій Ковач, цітуючі многых історикiв перед ним. Дале сьме чули, же на світі жыє 300 мілійонів Славянів, котры бывають у 13 штатах і творять 16 народности і етнічных ґруп – 4 выходны, 5 западны а 7 балканьскы. Найінтересніша, подля мене, была лекція на тему Гляданя славяньской ідентічности, з котров на споминанім актіві выступив Проф. ПгДр. Осиф Сипко, ПгД., діректор Інштітуту русістікы, україністікы і славістікы при Пряшівскій університі. Окрем іншого повів, же „в історії нашой цівілізації неприродны етнокултурны контакты запричінили многы траґедії, кедь про домінанцію єдной народностно–політічной ґрупы заникли многы народы. Наша доба приношать многы умелы парадоксы в культурных процесах. Хоць маме штатне свято День св. Кіріла і Методія, но абсолутна векшына молодых людей у нас не знать кіріліку – азбуку, значіть письмо, котре од IX. ст. значіло вступ до родины европскых хрістияньскых народів. Великым парадоксом нашого часу є факт, же Славянів в сучаснім світі є коло 300 мілійонів, але в славяньских країнах сьме скоро зліквідовали выуку славяньских языків...” А тото є свята правда, бо за прикладом не треба іти далеко, стачіть овірити тоту сітуацію на будьякій школі в нашім реґіоні, де ся окрем словеньского языка не учіть ниякый славяньскый язык, де бы фіґуровала азбука. Правда, окрем тых пару школ, де ся учіть русиньскый язык. Што ся дотыкать славянства і споїня вшыткых славяньских народів, є то красна, але романтічна ідея. Бо беручі до увагы сітуацію в бывшій Югославії, де жыють славяньскы народы – Серьбы, Хорваты, Словінці і т. д. доднесь меджі собов боюють. Недавно ся одділила Чорна гора од Серьбска а теперь іде бой о Косово. Посмотьме ся правді до оч, ці тоты народы думають на славяньску ідею! Ведь вшыткы суть Славяне! Але верниме ся з Балкану домів і посмотьме на нашу сітуацію меджі Русинами, Українцями, на словакізацію церьковнославяньского обряду... А тото вшытко є славяньске, і тоты проблемы суть славяньскы. І ту можеме видіти словну войну а часто і нетолеранцію єден другого. З того выходить, же покы вшыткы славяньскы народы не сотворять мозаіку свойой ідентічности (най буде Русин Русином, Словак Словаком Українець Українцьом, Булґар Булґаром і т. п.) не буде споїня меджі Славянами. Подля О. Сипка найвекшов силов каждого народа є фолклор і його традіції. Покы тоты єствують, пережыє в ним його народ, язык, історія і культура. Як тото загыне, умре з ним і народ. А главні тото мать на увазі Русиньска оброда на Словеньку, котра ся намагать орґанізовати фолклорны фестівалы по вшыткых селах русиньского реґіону, абы такым способом нелем утримала при жывоті вшыткых Русинів, але і заінтересовала до той роботы на полю русиньской культуры і молоду ґенераціёю а з нима і русиньскы діточкы. Но тото не рузумлять і дакотры Русины (стачіть чітати статі в НН), котры крітізують культурне діятельство і обвинюють РОС про орґанізованя многых фолклорных фестівалів. Ту ся мі хоче додати, же по нашых селах і містах є хвала Богу копа русиньских колектівів і ґруп, котры вынакладають не мало сил на збераня русиньского фолклору і на частых пробах го учать своїх членів а потім з ним выступують на русиньских акціях. А кебы тых русиньских фолклорных фестівалів не было, як то декларують НН, де бы ся зо свойов роботов перезентовали нашы колективы?

А. Кузмякова, фото авторкы.

▲ *Участниці стрічі Славянів у Пряшові.*

70 років од взнику Ґрекокатолицькой реалной ґімназії в Пряшові.

8. новембра 2006 р. в Руськім домі у Пряшові была стріча з нагоды 70 років од заложіня Ґрекокатолицькой реалной ґімназії. Научный семінар повный лекцій, рефератів і дізкусій, як „урок споминань” отворив Інж. Павел Бірчак. У своїм рефераті нас завів до глубокой історії і взнику ґімназії. Не менше інересну тему навела уж пензістка Доц. Ольґа Ґузійова, бывша професорка руського языка і літературы на ґімназії, котра в добрім споминала на зачаткы в школі, на матурітны рокы і на то, же тота школа дала штудентом солідны заклады до жывота, што потверджує і факт, же веце як половина матурантів скінчіла высоку школу. Суть меджі нима професоры, педаґоґы, достойниці армады, писателі ітд. Послідній реферат на тему Поїстка славяньской ідентічности сьме собі выслухали од діректора Інштітуту русістікы, україністікы і славістікы при ПУ Проф.ПгДр. Осифа Сипка, Пгд. Він цітовав слова Лайоша Кошуты: *Славянів є во світі о вельо вецей як мадярів. Не боїш ся? Не бою! Зато, же мадярі тримають вєдно, але славяне ся розділюють.* З мого поляду його лекція была правдива і інтересна в тім, же не маме забывати на свою славяньску ідентіту, на свій язык, горы, танці, пословіці, просто на вшытко што нас формує. Ку сучасній проблематіці повів, же у нас є наука через пінязі, але при тім нихто з нас собі не усвідомлює, же в аномаліях ся коротить наш жывот. Потім настала діскузія, де одзвучали позітівны і неґатівны погляды на высше спомянуты рефераты. А то документує факт, же семінар мав змысел і заінтересовав участників, бо споминаню і вопросам не было кінця–края. Меджі гостями были молоды штуденты з русістікы, о. Петро-Павел Галько, вікар про Русинів але і іншы цінны гості.

С. Лисінова,
фото авторкы

▲ *Переважну часть участників стрічі творили молоды штуденты русістікы з Пряшівскої університы.*

Сила і обычаї на Рождество Ісуса Хріста

Велику силу енерґії про каждого чоловіка сімболізує свято Рождества Ісуса Хріста. В першім ряді є то велике хрістияньске свято а в непосліднім є то богатство розмаїтых традіцій, котры ся од себе одокремлюють нелем єден штат од другого, але і реґіоны, села а докінця, як сьме ся пересвідчіли з бісіды з Миколайом Коневалом і родина од родины в єднім селі. Як то конкретні в Камюнці было або даґде іщі є, прочітайте росповідь М. Коневала.

У нас дома было інакше і у моїх сворковців. Як єм був малый, щедрый вечір зачінав задзвоніньом дзвонів. Ґазда в тім часі закладав конарикы за кажды двері, на главный вход – на ворота, над кажду хыжу, на сыпанець і до гною. То був сімбол, же Ісус Хрістос ся народив. Молодеж втікала з відерками на воду. Задыхчаны ся вертали дому. Пришли з водов а вінчовали: **Вінчую, вінчую на щеща на здравя, на тото Боже народжіня, жебы сьме шя дочекали другого Божого народжіня, гойнішы, спокойнішы уроджайнішы, од Пана Бога ласку а од добрых люди приязнь. Так вам вінчію зо щірого серця Хрістос раждаєтся. Славиме єго**. Тото відерко з водов ся положыло за стіл, котрый був прикрытый леновым обрусом. На середині стола было высыпане зерно – векшынов ярец а в дакотрых хыжах був обложеный вінком з ческу. Зерно значіло, жебы была урода, а чеснок здравя. Стіл був попри землі обвязаный желізным ланцугом, то жебы родина тримала по копі. Під столом была солома і по хыжі, што сімболізовало, же Ісус Хрістос ся народив в ясличках на соломі. Ґаздыня приготовила їдла. Родина по вінчованю засіла коло стола і вшыткы ся помолили. Пред вечерьов, як ся помолило, ґазда двигнув штамперлик з палінков і дяковав новонародженому Ісуску, же сьме ся вшыткы дочекали, позывав ку столу своїх найближшых, котры были далеко і спомянув тых, котры уж померли давніше або т. р. Молили ся Отче наш і Богородице діво. Ґазда або голова родины дав очіщеный стручок ческу і фалаток хліба, ґаздыня дала місу з бобальками і пирогами, даґде давали окремо, з поздравом Хрістос раждаєтся. Ґазда одобрав трираз з лыжков до жохтаря з каждого їдла пре статок. Пірогы і бобалькы не были запражены мастьов лем покропены цукровов водов або лекваром. Діти, родина, як їли пірогы, одкладали з них косткы зо сливок а наконець пораховали ці їх єст до пары. Кедь было до пары, значіло же тота особа буде мати щасливый або пожегнаный рік. Давала ся і сливкова юха, ґаздыня двигла місу, а кедь ся на сподок місы прихопило зерно, так повідали, же буде уродный рік, а кедь ні та слабый. При вечері не міг нихто одходити од стола, лем ґаздыня. Сливкова юха з ґрулями, як ся поїло, гварило ся, же буде ґруль, буде сливок, потім капустова пісна поливка, по ній ся тыж повідало, же буде капусты, гороху і т. п. Наконець по вечері ся вшыткы вєдно помолили Отче наш, Богородице і Слава Отцу. Молодеж – щедраци втікали щедровати а старшы оставали дома, лежали на соломі і чекали на щедраків. Щедраці як пришли до хыжы, заспівали рождество і вінчовали: **Вінчую вам на стародавный обычай, пришли баколе – пастырі до Віфлеєму роздали честь і хвалу Ісусу Хрісту народженому. Так і мы шя согласно кланяйме, Йому зашпівайме Слава во вышнім Богу і на землі мір, так вам вінчію зо щірого серця Хрістос раждаєт ся.**

Од М. Коневала записала А. К.

Святый вечур

Уж приходить Святый вечур, з чім го витати?
Спокій і мір вшыткым людям зо сердця
пожелати.

Най на землі владне мір людям в цілім світі,
жебы могли в щастю, в любви жыти і робити.

Най поминуть з меджі людей
ненависть і злоба,
най мать у жывоті каждый тото,
што му треба.

Святый вечур, не суть
то лем дары під стромиком,
Святый вечур, то Сын Божый
став ся чоловіком.

Штефан Смолей

Забыта варянка

Пів літра вару з капусты, пів літра воды, поперь, часнок і сіль повариме. Як ся тото помалы варить, олупиме обаряны бандуркы, поріжеме на дрібны коцкы, накконець всыплеме їх до варянкы. Одсунеме на слабый огень. Загустиме гладков муков розмішанов у студеній воді, розколотиме – то буде підбивка до варянкы. Смачніша буде із попраженов цібульков зверьху.

Колочена фасоля

Вечір намочіме фасолю. Звариме аж розвариме, присоломе, придаме часнок, помастиме з попраженов цібульков на олію або на маслі. Наконець вымішаме. Колочену фасолю подаваме з опраженыма обаряныма бандурками або з хлібом.

–фл–

Тихопотоцькы рецепты на Рождественый стіл

Аперітів – гріта палінка

Спражыме масло з цукрьом і зробиме з того карамел. До того налієме домашню сливовіцю або маргульовіцю, змішаме і вєдно повариме. Подаваме то як аперітів або припиток перед тым, як засядеме з родинов ку Рождественому столу.

Пстругы на капусті

Квасну капусту даме на тепшу, до котрой придаме кус цібулі і ческу. На капусту покладеме пстругы натерты коріньом на ґрілованя, попрьом, сольов і маєранков. Прикрыєме алобалом а даме до руры печі. Почас печіня підліваме водов. Подавеме то як главне їдло без прилогы.

Бобалькы з оріхами а грозенками

Выкыснуте тісто пошулькаме на таблі на бобалькы, поріжеме на малы фалаткы і даме упечі до руры. Бобалькы упечеме холем тыждень перед Рождетсвом, бо чім довше стоять, тым суть мягшы і ліпшы. Перед подаваньом бобалькы помачаме кыпячов водов з молоком. Потім помолоты оріхы спражыме на маслі, підлієме кус молоком придаме грозенка і мед. Тото змішаме з бобальками і посыпеме порошковым цукрьом.

Тоты рецепты записала С. Лисінова од своєй матери Марты Лисіновой, родачкы з Т. Потока в окресі Сабінов.

Путь до Віфлеєму

Я пастырик-бетлегемець,
несу дивну вам новину,
же зродила в Віфлємі
мамочка божу дітину.

Перешов єм горы-долы
у руках із яслічками,
в сердцю з світлом віфлеємскім,
бы ся стрітити ту з вами.

Днесь у стайни на соломі,
меджі худобинов німов,
зродив ся тот, чії слова,
будуть жыти вовік-віков.

Віфлеєм-то єсть дом хліба,
выбрали сьме ся глядати.
Вкаж, звіздо, де на колінах
тримле сына щастна мати.

Із восходу воздравлять го
Меліхарь, Ґашпарь, Балтазарь,
в бігу сторочь поклонить ся
іщі му многый краль і царь.

Мы желаме вам вшыткым
од обыстя до обыстя,
най із Рождеством Хрістовым
Вступить до вас ласка, щастя.

Запамятайте звість божу,
што–м приніс в вашу обытель,
як народив ся Марії
Ісус Хрістос, наш Спаситель.

Штефан Сухый

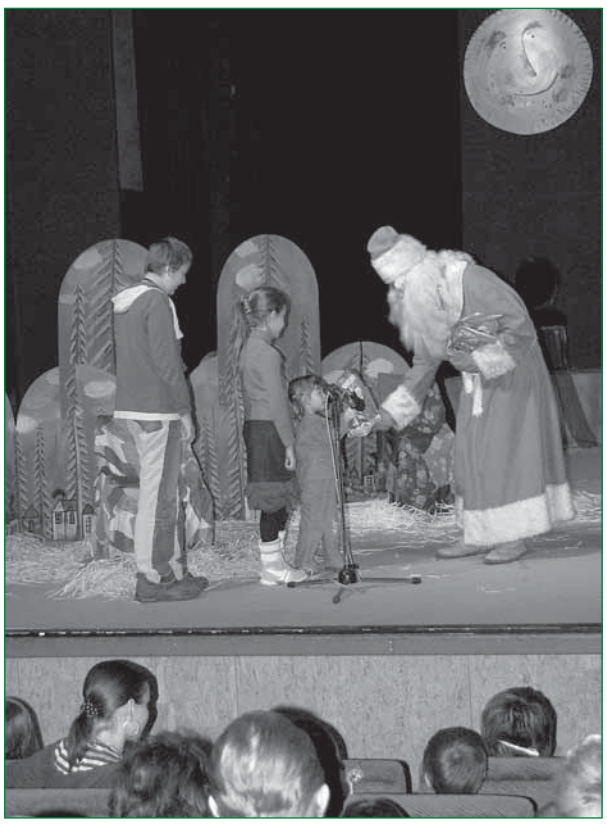

▲▼*Красна традіція Мікулаша в Театрі Александра Духновіча ся про радость нашых діточок з Пряшова одбыла 3. децембра того року. Шумна приповідочка, Мікулаш з богатыма дарунками, презентація діцьскых талентів – тото вшытко было назабытным зажытком про нашы діточкы.*

Коли Божа мати по світі ходила

Коли Божа мати по світі ходила
і свого сыночка в жывоті носила,
пришла в єдну хату і ночляг просила,
знала, же минута єй ся приближыла.

А в тей хаті коваль бывав і она повіла:
– Послухай, ковалю, я бы радость мала,
кебы я у тебе ночку ночувала
та і кусок хліба од тебе достала.

Коваль єй одповів: – Я кусок хліба дам,
але ночувати, віруйте, же не дам,
бо я водне, в ночі непрестанно кую,
про пильну роботу ани не ночую.

– Ковалю, ковалю, што–же ты все куєш,
Што то за робота, же нич не ночуєш?
– Ой кую я, кую три хресты великы,
на єднім мать быти наш Христос прибитый.

А Діва Марія як то услышала,
із хаты коваля смутна утікала.
І пішла до стайні помеджі быдлята,
котры ся зачали Діві покланяти.

Іщі не минула ни єдна година,
а тоту стаєнку зоря освітила,
де Пречіста Діва сына породила,
до ясел зложыла, сіном го прикрыла.

На другый день рано ковальова дівка
по дворі ходила, нещасна каліка.
А Діва Марія як єй увиділа,
з великой радости ку ній прегварила.

– Ближи ся ку мені, нещасне дівчатко,
подай мі із ясел малоє дітятко.
– Як–же го подати, кедь ручок не маю,
з чім–же го тримати я сама не знаю.

Як вошла до стайні і ручкы достала,
Малого Ісуса матери подала.
З великой радости домой побіжала,
родителям своїм ручкы показала.

– Родителі мої, дав мі Господь ручкы
на просьбу премилой і свойой матічкы.
– А ці вы знаєте, што ту вчера была
Мати Ісус Христа – Пресвята Марія.

Коваль як услышав, на коліна упав,
з великой радости тоты слова сказав:
а кебы я быв знав, же то мати Божа,
сам бы–м єй одступив од свойого ложа,
а сам бы–м голову на камень положыв,
так бы–м одпущіня гріхов своїх просив.

Од свойой матери Марії Кузмяковой записала А. Кузмякова

Крайскый конкурз в Гуменнім

19. новембра 2006 в гуменьскім освітнім центрі був крайскый конкурз фолклору дорослых, орґанізаторами котрого був Народный освітній центер в Братіславі і Вигорлатьскый освітній центер в Гуменнім. Зышли ся там найліпшы співаци і музіканты з цілого Пряшівского краю і од Важца. Словаци, Русины, Ґоралі, Земплінчане, Шарішане, Спішаци і іншы, жебы ся презентовали в соло, дуо і тріоспіві при народній музіці. І Русины на тім конкутрзі мали своїх репрезентантів, а не было їх мало.

В катеґорії солоспів то був Михал Яшко зо Снины, дуо Івана Сивулькова і Мартін Караш з Камюнкы і родинне тріо Маґуровых з Гуменного. В катеґорії народной музікы ся представила НМ Соколей з ФҐ Хемлон з Гуменного. В катеґорії співацькы ґрупы ся запрезентовала Лабірчанка з Меджілаборець, ЖСҐ зо Зубного і зо Снины, МСҐ ФК Барвінок з Камюнкы. Скоро вшыткы русиньскы солісты і колективы дістали од пороты добре оцініня в златім пасмі, котре значіло, же соліста або ґрупа ся указали скоро як професіоналы. Поступ на цілословеньскый конкурз здобыли тогорічны лавреаты Співів мого роду І. Сивулькова і М. Караш з Камюнкы.

Смутні треба конштатовати, же хоць многы люде хотять утримовати традіції нашых предків і ожывовати нашу культуру, штат і компетентны інштітуції ся о то не старають. Доказом того было, же векшыну накладів на тот конкурз собі участници мусили самы заплатити. Є то смутна бодка за краснов акційов.

М. К.

▲ *Мужска співацька ґрупа з камюньского Барвінку на крайскім конкурзі в Гуменнім*

Пєтный акт з нагоды 62. річниці Токаїцкой траґедії

По многых роках ся не дасть забыти на тяжкы часы другой світовой войны. Іщі тяжше забыти тым, котры у тій страшній траґедії стратили своїх близкых. Вдяка старостці села Токаїк Яні Медвецкій, котра 19. новембра 2006 р. зорґанізувала стрічу споминань, сьме і мы положыли вінці на память 32 ґероїв партизанів, котрых того істого дня перед 62 рокамі ростріляли німецькы фашісты.

Ку історії села треба додати, же в другій половині новембра 1944, коли німецькы войска уступовали, фашісты іщі зорґанізували проти партизанам в лісах розсяглый уток і з тым споєне пренаслідуваня жытельства за помоч партизанам. Тогды 200 фашістів обколесило село. Хлопам повіли, же їх беруть на роботу а жены і діти выгнали зо села. Недалеко села під Переліском (днесь на тім місці є поставеный памятник) 34 хлопам перечітали крутый розказ о тресті застріліньом „Слухайте, парібци, теперь вас пару зложу на землю". Двом з них Михалови Медведзові і Андрійови Стропковскому ся „зазраком" подарило захранити. **Быв то страшный погляд, я єм пережыв зато, же єм ся не рушав а німці думали, же єм мертвый – повів А. Стропковскый по довгых роках.** Село потім підпалили. Тогды згоріло 27 жыж і 28 господарськых будов. Лем ґрекокатолицькый храмік і єдна хыжа зостала. За помочі штату був выбудованый новый Токаїк. У селі ся находить і музей, в котрім суть експонаты припоминаючі протифашістицькый одбой і звірства фашізму. Жытелі села ся з любвов старають о гробы своїх отців, дідів і своїх народных героїв і вєдно з цінныма гостями, котрых ся в Токаїку зышло невроком, дали честь вічному світлу 32 партизанам Токаїцкой траґедії.

Вічная їм слава!

Сілвія Лисінова, фото авторкы

55. річніца камюньской школы

16. новембра т. р. были в Камюнці ославы з нагоды 55. річніці од заложіня новой основной школы. На тот святочный день ся ціла школа готовила дакілько місяців, діректорка зо заступкыньов глядали історічны документы о школі до публікації, котрой авторков є Мґр. Гелена Патаракова, але і спонзорів на достойный акт, котрый собі школа заслужыть.

У тото свято быв в школі день отвореных двері, а так уж од рана ходила по школі копа людей. Настінкы з фотоґрафіями з історії і сучасности указовали жывот школы за цілых 55 років. Каждый собі при тых фотках міг заспоминати на школярськы часы. У підвечір ся одбыв в культурнім домі богатый проґрам, котрый ся складав з двох части – з модерной і фолклорной. В першій части ся представили сучасны школярі, котры побавили повну салу Камюнчанів з модерныма танцями, сценками, приповідками і іншыма жанрами а з фолклором ся представили школкарі з малого Барвіночку, котры зо свойов школков ославовали 60. річніцю, ФК Радость з ОШ і бывшы школярі з ФК Барвінок – тоты вшыткы приготовили про свою школу досправды інтересный і розмаїтый проґрам, котрый выкликав нелем красне споминаня, але і слызу в очах. Быв то красный день, котрый зрежіровала Мґр. Елена Юрашкова і Мґр. Моніка Шкварова. По культурнім проґрамі ся позваны гості і спонзоры пересунули на рецепцію до тілоцвічні ОШ, де сьме могли стрітити вызнамны особы, котры выховала камюньска школа. Професорів, доцентів, дохторів, учітелів, научных робітників, священиків, інжінірів, писателів і іншы вызнамны професії., основу котрым дала юбілуюча школа. Вшыткы при гостині споминали і дебатовали до білого рана.

Камюньскій школі на челі з діректорков Паед. Др. Олґі Ґреґовій і учітельскому колективу патрить узнаня і подяка за добрі зорґанізовану акцію і за красну публікацію, котра вышла з нагоды юбілея школы і котра є цінным документом про вшыткых камюньскых бывшых і сучасных школярів.

М. К.

▲ *Діректорка камюньской школы приготовила ку свому юбілею неєдну несподіванку*

Škôlkári z rusínskych regiónov patrili medzi najlepšie.

Môžeme dať našim deťom svoju lásku, ale nie svoje názory, pretože oni majú svoje vlastné. Môžeme poskytnúť prístrešie ich telám, ale nie ich dušiam, lebo detské duše bývajú v dome zajtrajška, ktorý nemôžeme navštíviť, dokonca ani vo svojich snoch. Do takého detského sveta sme sa dostali aj my dospelí prostredníctvom prehliadky výtvarnej tvorby detí materských škôl pod názvom **SVET OKOLO NÁS**. Túto zorganizoval 24. 11. 2006 Krajský školský úrad, Pedagogická a sociálna akadémia v Prešove s finančnou podporou MŠ SR. Na výstavke nechýbal náš Info Rusín, lebo sme prišli podporiť detí z rusínskeho regiónu. Medzi významnými hosťami na tomto podujatí bol tajomník MŠ SR Dr. A. Czako, riaditeľka Pedagogickej a sociálnej akadémie Mgr. T. Mrvová, Dr. A. Vojčíková z Asociácie výtvarnej akadémie a vedúci Krajského školského úradu v Prešove Dr. M. Kolár. Vestibul Krajského úradu v Prešove bol obklopený milými detičkami reprezentujúcimi jednotlivé MŠ skoro z celého Slovenska, ale aj zo zahraničia krásnymi detskými prácami na tému: Človek a príroda. Ako povedal tajomník MŠ SR Atila Czako: Deti žijúce v Slovenskej republike sú po kreatívnej a umeleckej stránke na veľmi vysokej úrovni. Pracovať s deťmi je veľmi namáhavý proces ale o to väčší zážitok. Podľa dnešných vystavených prác je vidieť, že učiteľky materských škôl pracujú na veľmi vysokej úrovni a do výchovného procesu dávajú maximum. Naším deťom držím palce a nech „im to maľuje“. Dospelých vyzývam, aby do budúcnosti organizovali viacej takýchto podujatí, veď dieťa vníma svet prostredníctvom nás. V dnešnej dobe sú širokouhlé možnosti na podporu detí a mládeže, prostredníctvom Ministerstva školstva a Európskeho sociálneho fondu existujú grantové systémy, o ktoré môže požiadať aj každá bezúhonná fyzická osoba SR. Po slávnostných príhovoroch a kultúrnom programe, ktorí pripravili samotné deti z MŠ, nasledovalo vyhodnotenie prác a odovzdávanie cien. Ako povedala odborná radkyňa Krajského školského úradu v Prešove Mgr. B. Šabeková: do súťaže bolo zapojených 1500 prác a je veľmi ťažké vyberať z takého množstvá tu najlepšiu. Hodnotili sme v dvoch kategóriách **1.najlepší jednotlivci**, **2. najlepšie kolektívne práce**. Atmosféra bola veľmi napätá a detičky sa už nemohli dočkať, kto z nich vyjde na scénu a bude ocenený diplomom a krásnymi detskými cenami. **1**. **kategória**: 1. Kristínka Kseničová, 6-ročná, MŠ-ul 9. mája Svidník, pod vedením p.učiteľky Halčákovej. 2. Dalibor Demčák, 5-ročný, MŠ-ul. Bulíková, Bratislava pod vedením p. učiteľky Nemčíkovej. 3. Marcelko Soták, 4-ročný, MŠ-ul. Partizánská Humenné pod vedením p. učiteľky Kuchorovej. **2. kategória:** 1. MŠ-ul.Komenského Bardejov, 2. MŠ-ul. Na Bertramce Opava ČR, 3. MŠ-ul. Ľ. Štúra Svidník. Oceneným blahoželáme a zúčastneným prajeme veľa hravosti a kreativity do ďalších rokov.

▲ *Slávnostný program otvorili samotné detičky z MŠ*

S. Lysinová, foto autorky

Na slovíčko s tajomníčkou sekcie menšinových kultúr MK SR, Mgr. JUDITOU TRNOVCOVOU

Dňa 29.11.2006 sa v Divadle A. Duchnoviča v Prešove uskutočnilo školenie pre podávanie grantov na rok 2007 zástupcov národnostných menšín. Na stretnutí o aktuálnych projektoch informovali pracovníčky z MK SR: tajomníčka pre sekciu národnostných menšín Mgr. Judita Trnovcová a Ing. Lýdia Hlavatá z odboru ekonomiky. Akcia sa niesla v priateľskom duchu, po ktorej nasledovala diskusia, plná otázok a odpovedí. Pri tejto príležitosti sme sa pani Mgr. J. Trnovcovej opýtali:

Pani tajomníčka oboznámte našich čitateľov na čo slúži grantový program?

– Grantový program slúži na podporu kultúrneho povedomia a aktivít všetkých národnostných menšín žijúcich na Slovensku. Štruktúra programu na rok 2007 je trochu upravená a žiadateľ môže požiadať MKSR o finančnú dotáciu v štyroch programoch a to: **6, 1 živá kultúra**, **6, 2 periodická tlač**, **6, 3 neperiodická tlač** a nový program **6, 4 kultúrna politika**. Každý program má svoje podprogramy, ktoré sú do podrobností vysvetlené na inetrnetovej stránke www.culture.gov.sk a taktiež na tejto stránke sa všetci potencionálni záujemcovia môžu dozvedieť postupnosť krokov pri spracovávaní projektov na rok 2007. Na webových stránkach sú aj formuláre žiadostí ako aj kontrolný zoznam povinných a doplňujúcich náležitostí. Ešte chcem upozorniť na jednu dôležitú informáciu, aby žiadatelia nezabúdali na **elektronickú registráciu**, pretože v inom prípade žiadosť o grant nebude akceptovateľná.

Čo vás viedlo k tomu, že ste zorganizovali školenie takého charakteru ako bolo to dnešné?

– Našou úlohou je informovať občanov a hľadať taký model spolunažívania v Slovenskej republike, aby to bolo inteligentné, korektné, aby rôzne menšinové skupiny sa cítili spokojné. V našom spoločenstve je niekoľko desiatok menšín, ktoré predstavujú reálnu entitu a kvalitu nášho života a je samozrejme, že tým predstavujú reálnu požiadavku účastí v grantových systémoch. Chceme aby túto možnosť, ktorú poskytuje štát, dôstojne využili. Pri podávaní žiadostí sa často opakujú chyby, preto dúfam, že dnešné školenie splní účinok a do budúcností budú tieto chyby obmedzené na minimum.

Čo si myslíte o tom, že ešte stále na Slovensku chýba zákon o financovaní kultúry národnostných menšín?

– Nie som kompetentná sa k tomu vyjadrovať, ale môžem konštatovať iba to, že je to aj na všetkých menšinách, aby sa o to dielo pričinili.

Aký máte názor na činnosť Rusínov na Slovensku?

– V prvom rade z mojej profesionálnej pozície musím byť objektívna. No z hľadiska osobného môžem povedať, že už dlhé roky spracuvávam projekty, ktoré predkladá rusínska menšina žijúca na Slovenku. Sú veľmi kreatívne a zachovávajú dlhoročnú tradíciu. A to by malo byť hlavným zámerom. Čo sa týka vydavateľskej činnosti, či už periodickej alebo neperiodickej tlače v porovnaní s inými národnosťami je ich menej, ale musím konštatovať, že u vás platí staré dobre pravidlo, že kvalita je dôležitejšia ako kvantita. Prostredníctvom vašich novín, chcem odkázať všetkým národnostiam, aby boli hrdí na svoj pôvod, viedli mladých ľudí k tomu aby boli ich dôstojnými pokračovateľmi. Taktiež aby odbúravali určitý problém stereotypov, myslím tým stereotyp pohľadov jeden na druhého, napríklad, že Rómovia sú iba kriminálnici alebo, že Maďari sú tí, ktorí nás dlhé roky utláčali. Podobných príkladov je viacej, ale určite to nie je objektívny pohľad a pravidlo, pretože všetky menšiny sú majoritnou súčasťou Slovenskej republiky.

Za rozhovor ďakuje
Silvia Lysinová, foto autorky

Календарь вызнамных русиньскых діятелів

1. 12. 1931 – Народив ся в Орябині (окрес Стара Любовня) **малярь Миколай Діц.**

3. 12. 1934 – Зачало розгласове **высыланя про Русинів Підкарпатя і Пряшівщіны**.

4. 12. 1933 – Народив ся в Камюнці (окрес Стара Любовня) **Миколай Ксеняк,** педаґоґ, русиньскый народный поет і байкарь.

7. 12. 1946 – В Ужгороді быв **застріленый Андрій Броді**, знамый політік, першый премєр – міністер автономного правительства Підкарпатьской Русі.

8. 12. 1912 – Народив ся в Обаві на Підкарпатю Доц. Др. Штефан Добош, літературознатель, робив выскум літературы карпатьскых Русинів, є автором цінной публікації о А. Добряньскім. Умер в Пряшові у 1978 р.

8. 12. 1981 – Умер Павел Симко, герець УНД, теперішнього ТАД у Пряшові. Народив ся 7. апріля 1926 р. в Чукалівцях (окрес Снина).

14. 12. 1849 – **Народив ся в Пакостові** (окрес Стропков) **Іван Кізак,** священик, культурный діятель, педаґоґ, писатель, священик, автор русиньского Букваря про народны школы, першый председа Общества А. Духновіча в Пряшові.

15. 12. 1890 – **Народив ся в Орябині Михал Лайчак** (окрес Стара Любовня) русиньскый культурный діятель в Америці.

17. 12. 1923 – Народив ся в Улічу (окрес Снина) **Николай Роґовскый**, малярь.

17. 12. 1949 – Народила ся у Хмельовій (окрес Бардійов) **Анна Паґачова**, педаґоґ, русиньска актівістка.

18. 12. 1908 – Народив ся Николай Грицак, лінґвіста, зоставитель ґіґантьского Русиньского словника, до котрого зберав матеріал 58 років. Мав не лем філолоґічну, але і біолоґічну освіту. Зробив і Словник ботанічной лексікы.

19. 12. 1817 – Народив ся Адолф Добряньскый, вызнамный діпломат, політік, посланець парламенту.

20. 12. 1886 – Народив ся Ґріґорій Жатковіч, першый ґубернатор Підкапатьской Русі. Правник, політічный діятель, лідер русиньской еміґрації в США. Русинів поважовав за окрему народность, написав меморандум о проблемі Підкарпатьской Русі, першов пожадавков котрого была автономія діла Русинів.

21. 12. 1938 – Умер у Чертежі на Підкарпатю Конштантін Грабарь, священик, общественно–політічный діятель, член ґубернаторской рады Руськой Крайны (1918), діректор Підкарпатьской банкы в Ужгороді, назначеный за президента Підкарпатьской Русі (1935–1938).

21. 12. 1955 – Народила ся Мґр. Власта Мороховічова, учітелька русиньского языка в Пчолиннім.

25. 12. 1900 – Умер Александер Павловіч, священик, русиньскый народный поет і будитель, публіціста, наслідник А. Духновіча.

29. 12. 1921 – Народив ся у Пчолиннім (окрес Снина) **Доц. ПгДр. Василь Латта, к.н.** педаґоґ, языкознатель, діалектолоґ.

30. 12. 1952 – Умер Іван Олбрахт, знамый чеськый писатель, много писав о карпатьскім краю, о жывоті і обычаях Русинів. Найзнаміша є його повість **Смутні очі Анці Караджічовой**, котра вышла в перекладі Івана Керчі в Ужгороді в 2001 році.

Новотины нелем з домовины

Меджілабірці – У першу новемброву неділю ся в малій експозіції Е. Варгола в Музею модерного уміня Е. Варгола одбыв концерт Матуша Якабчіча і його гостів з Чех. Гостями концерту были превжні молоды Лабірчане.

Кечківці – В Кечківцях (окрес Свидник) минулый місяць святочні дали до хоснованя выасфалтовану драгу (2, 2 кілометры довгу), котру зреконштруовали а так само штири мосты в сумі высше пять мілійона корун зо здроїв Европской інвестічной банкы. На святочнім акті паску перестригнув міністер внутра СР Роберт Калиняк, бо праві в Кечківцях ся народив його отець.

Калинів – З будовы Сельского уряду в Калинові (окрес Меджілабірці), з памятной хыжы были покраджены експонаты – уніформы чеськословеньскых, совєтьских вояків і ґранаты з II. світовой войны.

Ґіралтівці – Сто років ославила минулый місяць Гелена Байцурова з Ґіралтовець. Народила ся в Шарішскім Щавнику (окрес Свидник). Уж як пятьрічній єй умерла мати а шестеро дітей выховав сам отець. За дітинкы і в молодости служыла за фалаток хліба, жебы пережыла тяжкы часы. З мужом Яном Байцуром выхоли три дівкы. У єдной з них (Анны) теперь Г. Байцурова, іщі повна оптімізмы жыє в Ґіралтівцях.

Пряшів – 20. новембра 2006 засідав у Пряшові Выконный выбор Русиньской оброды на Словеньску на челі з його председом Владіміром Противняком. Членове ВВ РОС оціньовали тогорічне діятельство, говорили о найближшім плані культурных акцій – Віфлемскых вечерах, котры ся одбудуть в децембрі т. р. у Свиднику (10. 12. 2006), Меджілабірцях (17. 12. 2006), Гуменнім (10. 12. 2006), Снині (16. 12. 2006), Старій Любовні (27. 12 2006), Хмельовій (10. 12. 2006), Габурі (26. 12. 2006), Камюнці (25. 12. 2006) і в Пряшові. Говорили тыж о планованых проєктах РОС на будучій рік.

Бардійов – В бардійовскій книжници сестры Емілія і Маріка Костовы похрестили 23. новембра 2006 свою другу книжку Приповідкы на добру ніч, котра вышла заслугов проєкту К. Копоровой по русиньскы.

Орябина – Фоклорный колектів Поляна з Орябины ся недавно вернув з Америкы, де были на позваня Православной церькви в США. Окрем співацькых выступлінь навщівили многы культурны і історічны памятки. Были і на цінтері, де є похованый орябиньскый родак Михал Стренк, славный чоловік в Америці, котрый по скінчіню войны на японьскім острові вывісив америцьку заставу.

Страняны – В селі Страняны (окрес Стара Любовня) в комуналных вольбах ся не нашов жадный кандідат на старосту села. Зато в селі будуть ся вольбы одбывати аж в другім колі.

Відень – У Фотоґалерії Він во Відню ся 13. новембра 2006 одбыла вернісаж выставкы фотоґрафій авторів з міст европскых штатів. Берлін, Братіслава, Луксембурґ, Москва, Паріж, Рім і Відень понукли через трьох кураторів выбір з творбы девятьох авторів під назвом Вацуп.На выставі не хыбили фотоґрафії о Русинах і з русиньскых сел фотоґрафа Й. Ондзіка, Л. Німцовой і Д. Капральовой.

Кошыці – 15. новембра 2006 представителі 10 народностных меншын, меджі нима і Русины жыючі в Кошыцях, ся зышли з пріматором Кошыць Інж. Франтішком Кнапіком, котрый ся інтересовав о жывот, проблемы і радости народностей, ініціовав будучу сполупрацу міста з меншынами.

Габура – На святого Михала, патрона габурьского храму была докінчена його реконштрукція. О пообідній культутурный проґрам ся постарала ґрупа Габурчанка на челі з Е. Ґубовов, председкыньов МО РОС в Габурі. Одбыв ся тоды в Габурі далшый історічный акт. ДВД філм о тогорічній стрічі габурьских родаків, але і о селі, перспективах його розвоя і будучности під назвом Забытый рай увів до жывота спонзор і староста в єдній особі Миколай Ющік і духовны отці Й. Гарвілко і В. Секера з Чертіжного, котрый в часі награваня служыв в Габурі. Споминаный філм на ярь вложать до мура храму з одказом, абы го о сто років одты выбрали їх потомкы.

Братіслава – 5. децембра 2006 р. зорґанізовало Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска (ЗІРС) в Ґалерії Андрія Смоляка в Братіславі далшу часть проєкту про Русинів і їх приятелів. Братіславскы Русины собі выслухали лекцію на тему Русины по другій світовій войні од ПгДр. Михала Шміґеля, ПгД. з Катедры історії Факулты гуманітных наук Універзіты М. Бела з Баньской Быстриці і інтересны інформації о выслідках конференції з Пряшова (Русины, історія, сучасность і перспективы) і у Свиднику (Конференція ку хронолоґії історії і культуры Русинів) од ПгДр. Александра Дулебы, ЦСц., діректора Выскумного центра СФПА в Братіславі. 19. децембра 2006 была в споминаній ґалерії далша стріча, на котрій была гостьом знама русиньска співачка Марка Мачошкова. Стрічу модеровав Я. Сисак.

Пряшів – 29. новембра 2006 ся у Пряшові в просторах Русиньской оброды на Словеньску одбуде засіданя Координачного выбору РОС. Членами КВ РОС суть председове містных і окресных орґанізацій РОС з Меджілаборець, Габуры, Гуменного, Снины, Свидника, Бардійова, Хмельовой, Старой Любовні, Стропкова, Братіславы, Кошыць, Пряшова, Тренчіна, Торналі, але і представителі іншых русиньскых орґанізацій, як Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска, Сполку русиньскых писателів, Сполку русиньской молодежі, сполку Карпатія, Сполку Русинів Спіша. Членове КВ РОС будуть на послідним тогорічнім засіданю оціньовати цілорічну роботу і говорити о конкретных планах на далшый рік.

Выпрацовала Анна Кузмякова

Оглас на статі шефредактора НН А. Зозуляка

Шефредактор Народных новинок (дале НН) з увіреностьов арбітра пише (НН, ч.39-40), же „взник новых і обновліня дакотрых староновых орґанізацій приніс істый роскол у русиньскім руху, не тіснішу сполупрацу міджі окремыма русиньскыма обществами, як бы ся чекало, кідьже поле роботы є про вшыткых шыроке, каждый ся може выпрофіловати, котрій области дасть перевагу і буде ся в ній анґажовати". Дале автор пише інсінуації, же Інфо Русин бы ся міг достати і до сітуації, же буде публіковати статі о Русинах „лем" в словеньскім языку. Міг собі припомянути часы зачатків діятельства РОС, коли дакотры статі в русиньскій пресі не лем ся друковали по словеньскы, но і ціла книжка была по словеньскы, але abecedou а пан шефредактор належав тоды ку челным лідрам РОС. А не была з того катастрофа, котрой ся він теперь „боїть". В часописі Русин він теперь чомусь публікує статі по анґліцькы, хоць часопис выходить за пінязі словеньскых даньовників. Ці америцькы і канадськы Русины не розумлять по русиньскы, або часопис ся „профілує" на анґліцько-язычных читателів?

Інде автор НН забывать, же дакотры русиньскы орґанізації ся уж од зачатку по своїм взнику выпрофіловали на конкретну роботу і в тім духу активно ведуть своє діятельство. Перед тым не треба заперати очі, терезво то видіти і приспіти ку тій роботі. Так поступать, наприклад, Сполок русиньскых писателів або ЗІРС. Але обі тоты орґанізації намісто узнаня собі заслужыли од уведеного арбітра лем погорданя. На їх позваня істы шефы і підшефы ани не одповідають. Чудно, але факт. СРПС неунавні каждорочні орґанізує літературный семінар як і літературный конкурз про вшыткы віковы катеґорії дорослых. Незалежно од того, хто з кым сімпатізує або кого узнавать. Але дакотры авторы то іґнорують. Так само Сполок выдавать рочні 2-3 тітулы художньой літературы, узко сполупрацує зо словеньскыма літературныма орґанізаціями в АОСП як і ССП. Окремы писателі СРПС суть членами пороты при ЛФ або працують в секції ЛФ про оріґіналну творчость не лем про реґіоналну область, але і про цілословеньскый реґіон.

В ославных речах сьме ся дочітали якы успіхы досягло ОЗ НН і Русин, што є цалком нормалне. Але не дочітали сьме ся, же і другы русиньскы орґанізації так само роблять про добро Русинів. Наприклад, РОС продовжує ініціативні реалізовати свої акції на цілій теріторії Словеньска. Не є ани єдного окресу на выходнім Словеньску, де бы ся не одбывали не лем фолклорны акції з участьов найвызначнішых русиньскых артістів, але і выступы з літературныма текстами і цінным вступным словом і коментаром

модераторів. А то вшытко ся робить в мені Русинів і про Русинів під веджіньом РОС і єй лідрів. Але лідер староновой русиньской пресы в тім юбілею нич позітівного не написав ани о РОС, ани о ЗІРС-і, ани о СРПС. Він на подобных акціях будь абсентовав, або „літав в облакох" а зато активность тых орґанізацій не міг зареґістровати. Чом ся тот лідер не опросить многых участників акцій, ці уж ся то односить к научным конференціям з участьов науковців з домашніх університ, ці із сусідніх країн або іншых акцій культурного ці літературного характеру. Якраз одтыль приходить доповніня писательскых рядів, што треба витати і підпоровати. Меджі нима ся все найдуть способны і талентованы, котрым ся залюбить писательска судьба Зато мать змысел вытворяти про них приятелны условія, котры бы їм облегчовали включіти ся меджі своїх старшых і скусенішых поетів і писателів. О тых акціях обшырніше інформовав Інфо Русин і релації русиньского высыланя Сро. Хоць НН то і не зареґістровали. Окрему увагу заслужать слова Доц. В. Ябура о можности сполупрацы меджі Інштітутом про народностны штудії і РОС. Лем треба видіти, же трьоми председове русиньскых орґанізацій, котры він уводить, нияк ся не намагають і не снажать заміняти компетентных науковців з РОС, але їм лежыть на сердці судьба русиньского языка. Зато ся они дожадують конкретной сполупрацы в подобі перманентно діючой языковой комісії, котра забезпечіть выпрацованя нормативных правил правопису і далшых публікацій про выуку русиньского языка. О них добрі говорить Доц. Ябур в НН ч.41-43/06. Але його нихто особні не поважує за некомпетентного. В письмі трьох председів він ся о тім не міг дочітати, бо тото там не є. Є то явна дезінформація. РОС, як главный ґарант кодіфікації русиньского языка на Словеньску з року 1995, не може ся зречі свойой одповідности за розвой русиньского языка. Зато ся дожадує вытворіня языковой комісії, котра тоту одповідность забезпечіть. Про роботу в ній понукать свій научный потенціал, котрым діспонує русиньска комуніта на Словеньску. Але ту є єдно дуже важне **але**. **В тім ділі до переду не може нихто ставити условія** типу: я з тым або з тым не можу сполупрацовати. Комісія мусить быти незалежнов і компромісом допрацовати ся до позітівного выслідку.

Не было моїм цільом подати комплексный і обсяжный розбор діятельства русиньских ОЗ і орґанізацій на Словеньску, але задумати ся над тым, як масмедія непресныма і кламливыма інформаціями можуть неґатівно овпливньовати погляды читателів.

Доц. ПгДр. Василь Хома, к.н.
председа СРПС

Меджінародный табор в Снині

Од 5. до 11. децембра 2006 быв в рекреачній области Вигорлату на Сниньских рыбниках Меджінародный табор народностных меншын. Зышло ся в ним высше 50 хлопців і дівчат – Словаци, Русины, Чехы, Лужіцкы Серьбы і Хорваты зо Словеньска, Чех, Серьбска, Хорватська і Німецька. За фінанчной підпоры МК СР в рамках проґраму Культура народностных меншын в сполочній Европі і ґрантового проґраму ЕУ з назвом Молодеж табор зорґанізовала Русиньска оброда на Словеньску (автор проєкту М. Кереканіч, член ВВ РОС про культуру). Цілый тыждень наповненый богатым культурно–шпортовым проґрамом, познаваньом природных крас і культурных памяток. Правда, не хыбила в таборі презентація звыків, традицій і інформації о жывоті каждой із притомных меншын. Меджі учасників табора завитав і председа РОС В. Противняк. Завершіньом табора быв концерт Славяньского Рождества в Гуменнім.

–к–

THE NEW RUSYN TIMES
A Cultural-Organizational Publication of the Carpatho-Rusyn Society
Культурно-просвітницький часопис Карпато-Русинського Общества
Volume 13, Number 4 July/August 2006 • Pittsburgh, Pennsylvania Річник 13, Число 4

Jakubjaný Heritage Tour Brings American Descendants to their Ancestral Lands
By Maryann Sivak (CARS Founding Member, Pittsburgh, PA)

Panoramic view of the large Rusyn village of Jakubjanÿ, Slovakia.

Descendants of the Kapraun, Kovalko, Vasil, and Hovlar families with Zuzana Repkova (far right) in Jakubjanÿ.

In This Issue
В ТІМ ЧІСЛІ
The Future of Rusyn Identity – Roundtable in Minneapolis....3
Nomination Form for Upcoming Elections....6
Metropolitan Nicholas Addresses Protopipije Conference....8

Вышло нове чісло Новый русиньскый час

Тыма днями до нашой редакції нам Карпато–русиньскый центер в Америці послав нове чісло новинок Новый русиньскый час, котры приносять многы інтерсны інформації о жывоті Русинів не лем в Америці, але і в іншых країнах світа, де жыють Русины. Не мало інформацій публікують новинкы о жывоті словеньскых Русинів.

–к–

О якій правді пишуть Народны новинкы
(Реакція на публікованы статі в НН)

Веджіня Русиньской оброды на Словеньску (дале РОС), котре было зволене на міморяднім сеймі РОС в марці т. р., сістематічні слідує вывой в русиньскім руху і зо свойой позіції приїмать потребны крокы на рішіня проблемів, якы ся в тім часі обявують в многых сферах жывота Русинів – в культурі, школстві, в медіях, в церьковнім жывоті і т. д. Вшыткы тоты области собі взяла РОС меджі свої пріоріты уж од зачатку свойого взнику.

В послідним часі із знепокоїньом слідуєме, же в русиньскім руху ся зачали обявовати неґатівны явы, котры не помагають рішыти проблемы русиньского етніка, але ведуть скоре ку його дестабілізації і ку розбиваню єдноты. В тім напрямі впливають і дакотры статі публікобаны т. р. в Народных новинках. Інтересны суть главні статі А. Зозуляка (на продовжіня) під назвом Русины на Словеньску по році 1989, розвой, сучасный став і перспективы. В НН ч. 39–40/2006 автор оцінює главні сучасный став в русиньскім руху, взник вшелиякых русиньскых орґанізацій, пресу, а самостатні ся заміряв на оціньованя діятельства РОС. В статі не є помалы ани єдно позітівне слово на адресу той орґанізації. Веджіня РОС таку оцінку характерізує як высоко субєктівну, в значній мірі необєктівну і тенденчну. З той причіны ся зачали обявовати вопросы, чом ся автор дав на таку драгу. По діскузії і высвітльованю собі вывоя в русиньскім руху за послідніх згруба 5 років, што вшытко ся за тот час одограло, ВВ РОС вырішыв, же в інтересі справодливой їх інтерпретації і правдивого інформованя чітателів, треба холем на дакотры статі реаґовати через поріодікум Інфо Русин, котре выдавать РОС. Повірены членове з веджіня РОС выпрацовали погляд, реакцію ку дакотрым тверджіням, котры ся дотыкають діятельства РОС (без чого бы не мож было порозуміти сучасне хованя окремых людей).

Русиньска оброда на Словеньску

Такой на зачаток треба повісти, же РОС (взник 1990) ся поставила на чело обродного процесу Русинів на Словеньску і за цілых 16 років свого єствованя на тім полю твердо ся чінила. Само собов, же найперше собі мусила выпрацовати властну штруктуру своїх орґанів, сейм, координачный і выконный выбор, а так само мають свою штруктуру окресны (ОО РОС) і містны орґанізації (МО РОС), котры з рока на рік прибывають і активізують свою роботу. До днешнього дня РОС евідує такы орґанізації в Братіславі, Кошыцях, Бардійові, Свидніку, Гуменнім, Снині, Тренчіні, Торналі, Бардійові, Старій Любовні, Меджілабірцях, Габурі, Стропкові, Хмельовій, Краснім Броді, Камюнці... Ціла орґанізачна штруктура РОС на вшыткых уровнях ся притримує свого найглавнішого документы, котрым суть Становы РОС. Своїм 16–річным діятельством собі РОС природным способом выдобыла ведуче поставліня меджі Русинами, а не є правда, же в послідніх роках страчать тоту позіцію. То є лем збожне желаня дакотрых людей. Арґументує ся тым, же ту взникають далшы русиньскы орґанізації а зато РОС як лідер не мать уж своє оподстатніня. РОС привитала, кедь ся обявили ініціатівы на закладаня далшых русиньскых орґанізацій, наприклад, Сполок русиньской молодежі Словеньска, Сполок русинькых писателів Словеньска, Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска і т. д. Тото могло быти лем на хосен, бо РОС не могла обсягнути вшыткы области жывота, вшыткы віковы катеґорії і шпеціфіка русиньского жытельства. Но треба звыразнити, же выникнуты орґанізації не протиречіли РОС в єй прямованю, праві наопак стали ся єй колектівныма членами і сполупрацовниками (но утримують собі при роботі властну автономію). Ведуче поставліня РОС в русиньскім руху на Словеньску ся тым не нарушовало. Скусености потверджують, же кедь не хочеме, жебы дошло ку хаосу, розбитю єдноты, мусить екзістовати орґанізація, котра буде застрішовати цілый русиньскый рух, а то як в просторі самого етніка, так в одношіню ку компетентным, главні штатным орґанам. Таков орґанізаційов од зачатку была і є в сучасности правом РОС, а взглядом на свою історію, дотеперішні успіхы, скусености і людьскый потенціал мать право быти і надале. А праві тото ся не любить авторови споминаной статі, о чім ся признавать в части, де пише о недавно взникнутій Словеньскій асоціації русиньскых орґанізацій (САРО), котра цітуєме „... мать амбіцію быти координатором сполочной роботы на благо Русинів Словеньска". САРО в маю т. р. заложыв А. Зозуляк за активной помочі сучасного педседы Світового конґресу Русинів Проф. Р. Маґочія з Торонта. Закладатель ся став сучасні і председом асоціації, до котрой вступило 6 здружінь – Общество св. Іоана Хрестителя, Общество А. Духновіча, НН і Русин, Руськый клуб 1923 (на челі з Ґ. Бескидом), Сполок русиньской молодежі Словеньска і Сполочность Е. Варгола. В штирьох з тых орґанізацій бере активну участь во ведучіх функціях закладатель Асоціації (будь як председа, підпредседа або тайомник). До реґістрованых Станов залучів вшыткы цілі, задачі і посланя, якы мать у своїх Становах РОС. Чом ся лідер той Асоціації розгоднув на такый крок в сітуації, кідь в русиньскім руху на Словеньску є етаблована репрезентатівна орґанізація РОС, може чітатель порозумить з аналізы вывоя за послідніх 5 років, в центрі котрого быв сам пан Зозуляк. До 2003 року быв шефредактором періодіка НН і часопису Русин, котры выдавала РОС. Но кедь не была в тім часі повна спокійность з уровньов НН а шефредактор ся не хотів підрядити, абы ся спрегляднило черпаня фінанцій зо штатного розпочту, КВ РОС готовив подля Станов РОС конкурз на обсаджіня функції шефредактора. Пан Зозуляк выужыв факт, же КВ РОС з боку праґматічного перевів на Редакію Русин і НН тзв. одводжену правну субєктівіту а тыж непресну формулацію о преводі одводженой правной субєктівіты, а за хребтом веджіня РОС собі заложыв вєдно з п. Плішковов і Пітуховов своє властне (приватне) обчаньске здружужіня Русин і НН, котре зереґістровав на МВ СР. Дале на закладі сфалшованого письма засланого на МК СР было на тото здружіня переведжене выдаваня періодік Русин і НН. На основі того мож повісти, же собі неправом привластнив од РОС обідві періодіка а з РОС ся розышов. Він днесь пише, же при тім акті дошло к претрансформованю редакції Русин а НН до Обчаньского здружіня Русин і НН, што не є правда. РОС тым зостала без періодічной пресы і была нучена за той сітуації собі заложыти новы новинкы, котры зачала выдавати од 2003 р. під назвом Інфо Русин. Од того часу лідер ОЗ Русин а НН зачав іґноровати вшыткы активіты РОС і ховати ся так, як кідь бы він і його ОЗ ся стало центром і репрезентантом русиньского руху на Словеньску. Зачали прямо і непрямо зневажовати роботу РОС, шырити неправды, же РОС страчать свої позіції ітд. Зачав бойовати о высокы штатны дотації на підпору ОЗ і обвинювати РОС, же тота є преферована на його укор, же зато му не были приділены фінанції на выдаваня НН. Є цалком лоґіцьке, же МК СР при екзістенції двох русиньскых періодік розділило фінанчну частку, котру мало про выдаваня пресы про русиньску народность, на дві половины. В НН настав великый крик, же є то уток на народностну пресу і снага о зліквідуваня НН. Вышли вызвы, захраньме НН ітд. Судный чітатель, посудь сам, хто то запричінив. Скаргы на міністерстві (інтервенції докінця п. Маґочія) не мали кінця края. Людьом ся не повіло ани то, же напр. на рік 2006 ОЗ Русин а НН дістало на періодічну і неперіодічну пресу о 30 перцент вецей фінанцій, як РОС. Але РОС не кричала, але скромні робила з тым, што єй было приділено. Абы то вшытко мало свою ґрадацію, лідер ОЗ Р-НН ся розгоднув, як сьме увели высше, заложыти САРО. Інтересне было высвітліня прічіны взнику асоціації тверджіньом, напр., же є уж много русиньскых орґанізацій і же суть недобры контакты меджі лідрами, же ся боює о домінантне поставліня меджі Русинами і же треба координовати приправу, реалізацію проєктів і жадости о дотацію од штату, але главні, же треба предхаджати розброям, якы дестабілізують русиньскый рух. Тото він хотів рішыти через Асоціацію, котру вытворив. Є заражуюче, же лідры тых орґанізацій, котры вступили до Асоціації не виділи, же тым кроком пішли на путь праві дестабілізації єдного русиньского руху на Словеньску. Же за тым ся скрывали індівідуалны інтересы, неуспокоїня особных а не боїме ся повісти, же і фінанчных амбіцій. Сполоченьска обїднавка на такый поступ на Словеньску не была. Ту лем треба глядати взаємне порозуміня при рішіню нашых проблемів а вшытко є можне зкоординувати через уж стабілізовану РОС. Лемже треба ся підрядити істым правилам, сістемі і порядку, главні засаді, жебы превладав не індівідуалный, але сполоченьскый інтерес. Напоїня ся русиньскых орґанізацій через колективны членьства РОС (при захованю незбытной автономії каждой орґанізації) ся в дотеперішній практіці достаточні освідчіло. Є ту простор на колективну координацію, але і на самостатну реалізацію каждой орґанізації. Представме собі сітуацію, же на таку платформу, на яку ОЗ Русин і НН пішло, бы пішла і РОС, хоць она уж днесь мать характер Асоціації (через колектів-

не членьство дальшых самостатных орґанізацій) і заложыла бы дальшу Асоціацію з кількостьов 6-8 орґанізацій (котры уж днесь суть охотны до ньой вступити, а была бы то Асосіація не словеньска але чісто русиньска) і вытворила бы в русиньскім руху непредставительный хаос і под. Не треба вельо высвітляти, што бы собі наш русиньскый люд подумав о такых лідрах. А нежычливці лем на то чекають. РОС таков путьов не піде, так як за послідніх 16 років, так буде і надале чесно робити і рішыти проблемы нашых Русинів.

Інфо Русин а Народны новинкы

Зробиме короткый погляд на обі періодіка, їх обсяг і прямованя. Інфо Русин выдавать РОС четвертый рік, вытворили собі властну концепцію, жебы писали не лем про інтелектуалну сферу, але і про шыроку комуніту Русинів. Новинкы суть во вывойовім процесі а мають што выліпшовати. За тот короткый час досягли солідну уровень, мають добрый обсяг, інтересны рубрікы, сістематічні інформують о активітах РОС, але главні публікують і актуальности о діятельстві в русиньскых реґіонах. Нежычливці Інфо Русина з области НН зачали о них шырити неправдивы інформації, же то не суть новинкы чісто русиньскы, бо публікують дакотры статі по словеньскы а же поступні їм грозить, не дай Бог заник. Демаґоґіцькы твердять, же єдины русиньскы новинкы суть лем Народны новинкы а на доважок ся там дочітаме, же лем они єдины ся снажать о всеохоплюючій русиньскый проґрам. Од той правды суть барз далеко а окато кламуть. Сучасный Інфо Русин є орґан масовой орґанізації РОС, єй обродный проґрам меджі Русинами є і проґрамом того періодіка а в тім духу і пише. В уряднім (словеньскім) языку публікує лем такы статі як письма на централны штатны орґаны (напр. на міністерства), або розговоры з вызнамныма особностями зо словеньской сферы (чом бы ся мало перекладати з оріґіналу до русинчіны?). То не є крок до заду як пишуть НН, але наопак, культурный, раціоналный приступ радакції, котра приглядать на сполоченьску сферу, в якій наше етнікум жыє. Чістый русиньскый характер новинок ся тым не неґує. Тверджіня п. шефредактора мать національный підтон а тов путьов Інфо Русин не піде. На вопрос фінанчной дотації про Інфо Русин можеме поставити і опачный вопрос, ці бы ся МК СР не мало посмотріти на дотації ОЗ Русин а НН, котре творить пару людей, але нарокы на штатну дотацію суть непримірені высокы. Буде інтересне слідовати в тім лідра ОЗ Русин а НН, при предложіню проєктів на МК СР на рік 2007. НН, так як їх слідуєме, ся уберають іншов дорогов як періодікум Інфо Русин. Правда, каждый мать право собі зволити форму і обсяг, але не здасть ся нам за найліпше, жебы образні повіджено, новинкы выходжали на штирьох странах із штирьома статями. В послідним часі суть НН повны вшелиякых кауз, своїма коментарями уточать проти особам, в реторіці ся часто хоснують слова, як напр. шпекулант, зрадцове, чорти в баранім кожуху, окрадачі, запроданці і под. Нападаня РОС, а то ці уж прямо, або непрямо, або в скрытій формі, суть на деннім порядку. Не поважуєме за серйозне, кідь НН публікують статі од дописователів – ці уж крітіку, або інформації, до котрых шефредактор вступує своїма коментарями. Знижує тым автора статі і за каждy ціну внучує чітателям свій погляд і свою правду. Про ілустрацю уведеме позн. ку статі Др. П. Крайняка о схваліню Музея русиньской культуры (НН ч.44-46), де ся уводжать, же МК СР ниґда не было

проти зряджіню музея, але проблемом были лем просторы і експонаты. Іде о окате заваджаня чітателів, абы тенденчні указати, як кебы РОС на схваліню заложіня Музея не мала нияку заслугу. Правда є така, же аж до минулого рока РОС не бойовала о новый русиньскый музей, але была лем снага, абы назов Музея українско-руськой культуры у Свиднику быв зміненый і жебы тот музей достав характер, якый му належыть тзн. **русиньскый**. Штатны орґаны ся тому бранили, но не высловили приобіцяня на зряджіня музея. Кідь пожадоване рішіня ся вказало як непреходне (і про знамы інтересы с–поза границі), вышла РОС вєдно з ОО РОС у Свиднику зачатком того року зо жадостьов, абы было про Русинів на Словеньску схвалене заложіня самостатного музея під назвом Музей русиньской культуры. При особнім їднаню делеґації РОС за участи заступців (посланців) зо Свидника у Міністра культуры СР в Братіславі 3. 11. 2006, была тота жадость схвалена а музей буде зрядженый од 1.1.2007. Така є правда. Могли бы сьме коментовати і дальшы высловы шефредактора. Чудуєме ся твердженям в НН на адресу РОС, же тота (цітуєме): „сховзла лем на орґанізуваня культурных акцій, преважні на базі фолклору а же проєкты надрамково-непозераючі на їх якость і вплив на людей підпорує і МК СР". Ту уж не іде лем о заваджаня чітателів, але в закладі о помыленый погляд а в данім смыслі о закерность. Автор істо не годен знести, же уж не є в русиньскім руху „всемогущій діріґент". РОС мать сім области (секцій), через котры реалізує свою роботу. Не во вшыткых ся дарить так, як бы требало, але поступні ся люди ламлють. Правдов є, же єднов з важных области РОС є діятельство культуры, але не є правда, же РОС у своїй роботі сховзла лем на тоту область а же бы то робила надрамково. Чом в тій области РОС прикладать велику вагу? Нашы села і міста довгы рокы ся топили в національнім хаосі. Процес українізації „вылюднював" із сел Русинів, заникали народностны школы, на нашых селах пробігав сильний процес асімілації і словакізації. У Русинів ся страчало народне усвідомліня. Обнова русиньского усвідомліня і навернутя ку русиньству ся само не зробить. Мусять ту быти активісты, сполкы і под., ку людям треба знова найти путь. РОС зважыла, же єдна дорога веде і через культурны активіты. Є хыба собі думати, же села собі порадять і без нас, без помочі з вонка, же як в минулости так і тепер тоту активіту будуть забезпечовати властныма силами сельскы уряды і домы культуры. Будуть, але на якій уровни і з якым обсягом. Пінязі на селах ніт, в школах є вывчаючій язык словеньскый. Стачіть ся посмотріти на культурны активіты, якы орґанізують самы села, а увидиме, же в проґрамах превладать словеньскый характер. Кідь в послідніх роках РОС через проєкты пішла по селах, выступліня достали назад лем русиньскый характер. Люде ожыли, зачали ся веце інтересовати о нашы співанкы і танці, о русиньску проблематіку. З культурным проґрамом іде РОС на нашы села, меджі людей, надвязує особны контакты з містныма функціонарями, зо жытелями села. Родять ся пропозіції на дальшы сполочны акції і дальшу сполупрацу. Через тото ся доставаме ку шырокій русиньскій громаді. Чім дале, тым є векшый інтерес на нашых селах о культурны проєкты, якы реалізує РОС. На села ся вертають стары традіції, помалы ся зачінать вертати і усвідомліня, же люде належать ку русиньскій комуніті. А за той сітуації нам дахто хоче твердити, же то не треба, же оно то і само приде. Замір такого постоя є зявный, пересунути фінанції з области культуры а то главні до сферы выдавательской, де суть высокы особны інтересы. Робити днесь кабінетну народностну політіку - сидіти по канцеляріях, редакціях і думати, же лем выдаваньом новинок (котры часто ся меджі шыршу верейность ани не достануть) оброджуєме Русинів, є великый омыл. Ціниме собі вызнам друкованого слова в обродним процесі, але тоту область не мож рішыти на укор культуры. Дало бы ся писати і ку дальшым проблемам в шырокім спектрі русиньского руху. Взаємне нападаня через медія не є тот найліпшый способ комунікації а про нас є неприятельный. Дорогу треба глядати іншым способом. Зробили сьме короткый погляд на дакотры розпорны области і на днешні русиньскы періодіка. Не дасть нам, абы сьме ту не увели іщі єдно. В тім році собі НН припомянули 15 років од свойого заложіня. Новинкы зробили за тот час великый кус роботы а треба їм за то подяковати і завінчовати. Не позераючі на то, што ся стало, было слушностьов, абы шефредактор НН позвав на ославы і представителів РОС, при котрій ся НН в р. 1991 зродили. Не позвав. Чого ся бояв? РОС на свої акції (докінця і на Сеймы) позывать заступців вшыткых русиньскых орґанізацій без того, жебы позерала на то, хто до якой орґанізації належыть а тыж заступців радакцій періодічной пресы (і НН). З поступу шефредактора НН сі знова можете зробити власный усудок. В завершалній части хочеме повісти, же людям треба повісти правду а не заваджати їх шпекулаціями і тенденчныма інформаціями. Каждый бы собі мав усвідомити (а главні лідры русиньскых орґанізацій), же силы треба зєдночувати а не роздільовати, образні повіджено, не роздавати єден другому раны під пас. Выпожычіме собі слова з НН, же тады дорога не веде, а к тому додаваме, же тады ай може дорога вести, але хыбаль так до пекла. Русиньскый народ од своїх лідрів очекує дашто інше.

Прилив свіжых сил до русиньской літературы

Інекцію іншпірації достала русиньска література, як єй протаґоністы засіли на каждорочне рокованя Літературного семінара о сучасній сітуації русиньской літературы в пряшівскім Руськім домі, 28. 10. 2006 під веджіньом председы СРПС Доц. ПгДр.Василя Хомы, к.н. Была то далша успішна акція, котра ся стала уж традіційов од заложіня Сполку русиньскых писателів в 2001 р. Семінар ся од зачатку вів в духу творчой активности не лем лекторів, членів Сполку, але і гостів, участь котрых на каждорочных семінарах є імпозантна. Потверджує ся тым стара правда, же „не хлібом єдиным жыє чоловік....". Бо література в своїй розмаїтій подобі впливать на душевны взрухы, емоції, пережываня і розумовы походы.

Довго сьме ся усиловали о узнаня душевного богатства Русинів, бойовали за нашу народну культуру і традічне духовне богатство. Теперь, хоць тыж в нелегкій фінанчній сітуації і в іншых неприємных настрагах, нашы писателі, поеты, літературны крітікы і теоретікы як і журналісты з ентузіазмом розвивають будительскы традіції і на тій основі творять сучасну подобу модерной русиньской літературы і культуры. Наявно ся то проявує главні у знамых русиньскых поетів і писателів старшого поколіня, котрых наслідують представителі молодшой ґенерації.

На сучасну русиньску літературу обертать увагу і майорітна словеньска культурна посполітость. Выплинуло то не лем з обсяжного реферату на літсемінарі. Доц. ПгДр. Марты Соучковой Пгд., в котрім она аналізовала тренды розвоя сучасной словеньской літературы, але і з того факту, же словеньска літературна преса публікує творы русиньскых писателів, поетів і інформації о них. Списовательскы орґанізації узнавають СРПС як представителя русиньской літературы а його членів поважують за своїх сполупрацовників в процесі пропаґації і оцінюваню сучасной літературной творчости Русинів. Тото діятельство при Літературнім фонді презентує член СРПС ПгДр. М. Ксеняк, котрый ся активізує в роботі Секції ЛФ про оріґіналну творчость. Так само при ЛФ є установлена тройчленна порота про оцінюваня літтворчости русиньскых авторів. На тій основі предметна порота (за СРПС членом є Доц. ПгДр. М. Сисак, к.н.) при ЛФ пропонує удільованя ціны о премії А. Павловіча (а то по 50-річній абсенції будьякой увагы ку екзістенції русиньской літературы і культуры на Словеньску). Тот процес ся перед роками розбігнув заслугов РОС і СРПС а в сучасности ся успішно розвивать. Далшый розвой того процесу залежыть од того, жебы молодше поколіня утримало тот тренд і далше го розвивало. На літсемінарі участникы выслухали штирі рефераты на актуалны темы дотыкаючі ся інтересів Русинів і подля мене вшыткы сповняли высокы крітерії. Они высловльовали народну русиньску правду, за котру бойовали нашы предкы. Нашы сучасны писателі пишуть свої творы родным русиньскым языком і азбуков, котры ся поважують за главный історічный ідентіфікачный фактор Русинів од давной минулости. О позітівнім обсягу літсемінара іщі бы ся дало дашто веце повісти. Але мі, як прямій участничці семінара, ся хоче высловити і то, што там хыбило: абсенція дакотрых русиньскых редакцій і выдавателів, далшых учітелів русиньского языка, главні з высокых школ, творців учебників і т.п. Видить ся мі, же дакотры Русины ся грають на „сліпу бабу", што в ниякім припаді не помагать культурному розвою Русинів. Бо література і язык суть так вєдно спрягнены, як мати з дітинов. Язык ся реалізує в літературі а слово в ній мать незамінну задачу. Зато єм чекала, же нашы языкознавці зроблять научный языковый аналіз актуалного літературного твору з поезії або прозы, бо традічне часованя або склоньованя сьме ся вшыткы учіли іщі в народній школі. Але од научных працовників ся жадать дашто навеце. Друга часть літсемінара ся несла в духу выголошіня выслідків літконкурзу 2006. Як знамо, СРПС каждорочні выголошує конкурз на найякостнішы літературны творы різных жанрів. Выходить з того, же талент і творчі задаткы суть великым культурным капіталом народа, котры ся проявують в процесі дозріваня особности. Зато конкурз ся выголошує про вшыткы віковы катеґорії, але главні активізує молоду ґенерацію. Маме на увазі єден з найглавнішых феноменів з угла погляду людьского роду, же заклады вшыткых способностей давать родина. Через масмедія Сполок інформує верейность о своїх активностях (формов бісід, лекцій, транслації русиньскых текстів і т.п.), котры через Сро народностно–етнічне высыланя ся доставають ку русиньскому слухачови. Наприклад, т. р. до літконкурзу ся пригласило 14 авторів, з котрых порота оцінила 8 (позн. ред.: о них сьме писали в Інфо Русині ч.11/2006). При оцінюваню творів порота конштатовала ступаючій тренд художньой уровни і при тім рекомендовала здоконалювати поетічну техніку, главні в поезії а словниковый фонд росшырьовати. Ту русиньска література давать главні молодому поколіню шырокый поетічный простор.

В третій части літсемінара были презентованы книжкы, котры СРПС выдав в 2006 р. Тоты книжкы і іншы выданя СРПС, котрых было девять, мож собі купити в книжных обходах пана Шмайды в Пряшові.

(Позн. авторкы: урывкы оціненых творів будуть публікованы в русиньскій пресі подля выберу редакцій і в згоді з авторами).

ПгДр. Марія Хомова, Братіслава

Русиньскый фолклор зо Спіша в Кошыцях

30.11.2006 ся в культурно-сполоченьскім центрі Южан в Кошыцях одбыла выдарена акція – Співы мого роду, котрой патроном была МО РОС в Кошыцях. Цільом ораґанізаторів было приближыти Русинам жыючім в Кошыцях фолклорны традіції русиньского реґіону. В проґрамі ся представило мужске тріо з Ольшавіці, котра лежыть в Левочскых верьхах. Його членами суть Николай Демочко, Іван Демочко і Петер Лабаш, котрых на акордеоні допроводив Николай Демочко. Хлопці своїма міцныма голосами заспівали співанкы преважні зо свого рідного села. Суть членами фолклорного колектіву Ялинка, котрый мать 30–річну історію. Спомянуте тріо собі перед 2 роками на фестівалі в Камюнці выспівало тітул лауреатів. На концерті собі заспівала і Наталка Волчкова з Кошыць, котра мать русиньске коріня. Представила співанкы з околіці села Порач, одкы походить єй отець Владимір Волчко, котрый компонує співанкы про свою дівку і іншы русиньскы колектівы. Наталка співать од маленька, уж в 2–ій класі ОШ зачала ходити на конкурз Словенькый славік, де была вельо раз оцінена. Уж довше є участничков Маковицькой струны і цілословеньского конкурзу РОС Співы мого роду.

▲ *Наталка Волчкова, Н. і І. Демочковы і П. Лабаш.*

З конецртом сьме ся вшыткы взаємні розлучіли знамым гітом А чія то хыжа і На многая літа.

Марія Біцкова

Агойте діточкы...

Днесь, кедь готую вашу сторінку, мам того вельо на мысли. Гварить ся, же кедь є Катарина на леді, Рождество буде на болоті. Но сама єм зведава, як то буде того року, бо дотеперь не є жаден сніг, ніт ани леду. Певно вірю, же нашы свята будуть поцукрены снігом. Не знам як вы, але я ся уж тішу на тот предріздвяный рух. Тото тайомне свято, котре приде до нашых хыж, принесе пах свічок, рождественных їдел, колачів котры ся печуть лем на свята...

Тот час зачав сятом Николая а потім то уж іде ☺ (Сятый вечур, Штефаньскы забавы, Новый рік.. йой, але нас того чекать, але потім реаліта, же ся ближыть і конець першого півроку в школі. Учте ся, жебы сьте мали добры свідительства, ліпшы знамкы а вельо мудрости в головках. Тримам вам пальці, бы вам вшытко ішло як на файнім снігу, котрый вшыткы любиме.) У ня до теперька пахне мандаринками, котры мі святый Николай фурт приносив. Теперь то суть мої споминаня. С діточками, котры учу в єднім фолклорнім колективі, сьме приготували Рождественны концерты. Укажуть там людям, як ся колись святили дні, котры припадали на Андрія, Луції... Знате, же дівчата втодыль чарували а так ся дознали, за кого ся раз выдають, або хто їм буде фраїром? Вы, котры походжате з валалу, істо знате, або вашы бабкы ші знають даякы повіры і чары, якы ся колись робили.

Мої дорогы, зо сердця вам вінчую пожегнаны свята, котры суть ту за хвилину. Будьте здравы, спокійны і любены од тых, котрых любите вы, але і од тых, з котрыма даяк не выходжате. Через свята, люде суть на себе милішы, та будьте і вы на тых, што суть коло вас такы. Під стромиком най найдете то, по чім прагне ваша душа і серденько. Тримте ся мі, тішу ся на вас у новім році.

Ваша Мірка ☺

1. úloha

Спойте буквы та выйдуть вам їдла, якы найдете на Святовечірнім столі.

1. у п а к а с т
2. р о г ы п і
3. б о к ы б а л ь
4. ф а со я л
5. р о х г о
6. ч а с о н к
7. д е м

2. úloha **Найди 10 розділів...**

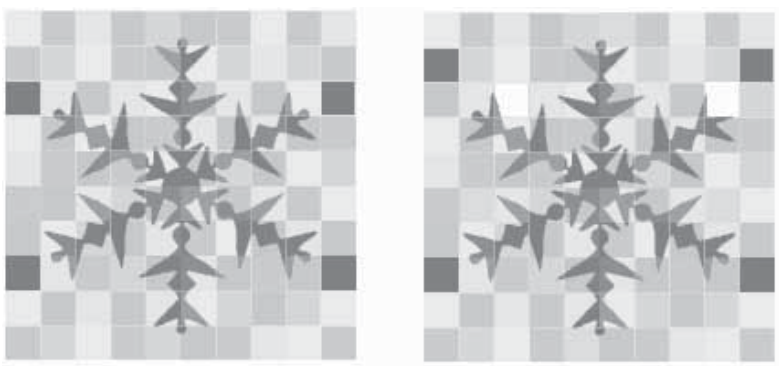

3. úloha

Перечітайте собі стишок і выберьте з нього.

1. єдно мужске мено –
2. єдно число –
3. то, што мож найти дома в кухні
4. часть людьского тіла –
5. в зимі ношу в рукавіці, шал і..... (доповни)
6. дві дрібности

– 1. _ _ _ _ _
– 2. _ _ _ _ _

Поцта зимі.

Каждый домик в зимі мать,
стражцу з меном Снігуляк.
Три кулі, то його тіло,
треба на них снігу вельо.
Носик з морьквы, чапка з горьця,
мітлов кывать на нас з копця.
Найліпше му, кедь барз зима,
втодыль гварить, як му пріма.
Фурт го в зимі поставиме,
бо він то як, – поцта зимі.

4. úloha

Напиште нам даякый новорічный вінш. Найліпшы, будуть надрукованы в януаровім числі ІР.

5. úloha

Наш Николай, одложыв великый міх з подарунками під стромик, лем забыв під котрый. Поможте му найти дорогу ку справному стромику, де суть дарункы про дітей...

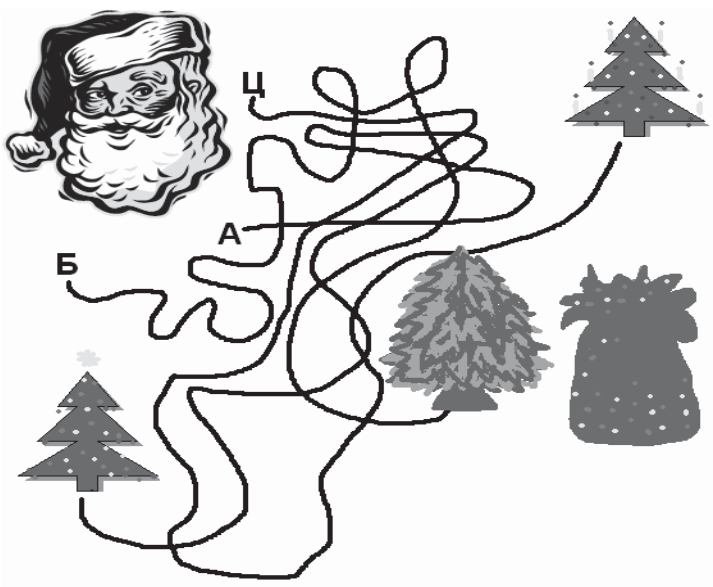

Výhercovia súťaže z predošlého čísla sú:
Maria Pribulová Kapušany pri Prešove, Michaela Hantáková, Lednické Rovne, Ivana Lattová, Dominik Buraľ, Juraj Žolobanič, Timea Žolobaničová, Milan Gnip, Kristián Cina **zo ZŠ Pčoliné**, Martin Rohuň, Lukaš Girič, Dana Dundová, Paula Zubaľová, Patrik Pitel, Viktória Kelemanová, Andrea Haburajová, Vlado Gunár, Filip Sochanič, Anička Kocová, Jana Piteľová a Elena Grundzová zo **ZŠ a MŠ Stakčín.**
Výhercom blahoželáme, prajeme veľa úspechov v škole a posielame vecné ceny.

Діцьску сторінку приготовила Мірка Лацова–Гупцей

Súťažný kupón 12/2006 (Vyplnite a pošlite na adresu redakcie. Zo správnych odpovedí vyžrebujeme výhercu).
1. úloha:.....
2. úloha:.....
3. úloha:.....
4. úloha:.....
5. úloha:.....
Meno a priezvisko:..... Adresa:.....
.....

Братіслава – Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска позывать вшыткых на 5. Новорічный бал до Братіславы, котрый буде 13. янура 2007 (о 19.00) в Готелі Галідей Інн, Байкалска 25, Братіслава. Окрем богатого культурного проґраму (спів А. Порачова, танечный клуб Елеґанція і ґрупа екзотічных і латиньско–америцькых танців...) і смачного мену буде до танця грати знама свидницька ґрупа ПРОСПЕКТ, а цілый бал буде модеровати сам діректор ТАД з Пряшова Маріян Марко.

Ку здоконаліню русиньского языка

15. децембра 2006 ся одбыв научный языковый семінарь ку проблематіці русиньского кодіфікованого языка. Семінарь отворив і вшыткых притомных привитав Доц. Мірон Сисак, к. н., котрый єдночасно обознамив притомных з проґрамом засіданя. Учасників семінара поздравив і председа РОС Владімір Противняк. Він повів, же русиньскый язык ся зачав розвивати, але на його здокональованю нас чекать не мало роботы, абы тот язык, котрый засягує до школства, культуры і русиньскых медій, ся дале выліпшовав. А до той роботы над языком закликав притомных языкознателів, писателів, учітелів, редакторів і вшыткых, котры можуть у тім ділі быти напомочны.

Красным обогачіньом зачатку языкового семінара быв професіоналный декламаторьскый выступ Іґора Латты із поезіями і байками притомных писателів Штефана Сухого, Юрка Харитуна і байкаря Миколая Ксеняка.

Потім ПгДр. Юрко Цігра заналізовав сучасну сітуацію русиньского языка, операючі ся о нововыданы правила русиньского языка про основны і середні школы (вышли в 2005 р.) в авторстві Доц. Василя Ябура і ПгДр. Анны Плішковой, котры нелем подля нього, але і далшах діскутуючіх на семінарі, не внесли нич добре про выліпшіня русиньского языка, праві наопак, лем іщі векшый хаос. До діскусії над будучностьов русиньского языка ся найконштрутівніше высловила ПгДр. Марія Хомова, котра в короткости обознамила притомных з конкретныма припоминками ку споминаным правилам. Єй выступ на семінарі будеме друковати в януаровім числі Інфо Русина. Крітічно ся ку тым правилам высловили і писателі Ш. Сухый, Ю. Харитун, М. Ксеняк, М. Шмайда, В. Купка, учітелі М. Стрончек, А. Оначілова, але і сполупрацовници медій А. Кузмякова, Я. Сисак, І. Латта і іншы.

Наконець семінара, котрый скликала РОС, притомны прияли Проголошіня о найважнішых задачах і проблематіці выліпшованя русиньского языка. Конкретнішы інформації надрукуєме в далшім числі Інфо Русина.

–ак–

Проголошіня

Учасникы научного семінара ку проблематіці далшого розвоя русиньского кодіфікованого языка, котрый ся одбыв 15. децембра 2006 у Пряшові проголошують:

1. Высловують повну згоду з тым, абы рішіня проблематікы кодіфікованого русиньского языка были координованы Русиньсков обродов на Словеньску, єй Выконным выбором РОС і Языковов радов РОС.

2. Членами Языковой рады РОС будуть языкознателі, редакторы русиньскых медій і люде з іншых професій, котры ся заподівають проблематіков русиньского языка.

3. Языкова рада буде робити як порадный орґан при РОС і при компетентній штатній інштітуції СР.

4. Абы РОС ся обернула на компетентну языкову інштітуцію в СР, котра мать право схвалити зміны, управы кодіфікованого языка меншыны в СР.

5. Высловують протест проти выданым правилам русиньского языка про основны і середні школы (2005) в авторстві Доц.В.Ябура, к.н. і ПгДр. Анны Плішковой, котры у своїй практіці не будеме апліковати. РОС зробить потребны крокы, абы учебникы подля тых правил не были выдаваны.

6. Языкова рада РОС приготує в 2007 р. пропозіції змін в кодіфікованім русиньскім языку.

7. З уровни Языковой рады РОС приправити довґочасовый проєкт на выданя Нового орфоґрафічного русиньского словника на рокы 2007-2009.

8. О выслідках научного языкового семінара ку русиньскому языку РОС буде інформувати компетентны інштітуції в СР (МШ СР, МК СР і Штатный педаґоґічный устав СР).

15. децембра 2006 у Пряшові

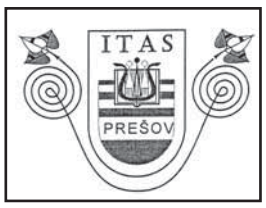

Пряшов – Інштітут освіты, уміня і шпорту і Крайска рада Здружіня славяньской взаємности в Пряшові вас позывають на Славяньскый бал, котрый буде 13. януара 2007 в Одборовім домі культуры (3. шток о 18.00, Намістя миру 1). Учасници ся можуть тішыти на презентацію особности і орґанізацій, капелу Андрія Кандрача, пром. фіґляря Ш. Сенка і далшых, але і на смачны їдла з аперітівом. Інформації на тел.: 7723 007, моб.: 0905/967 961.

Кірілометодеон 70–річный

Братіславскый ґрекокатолицькый хор **КІРІЛОМЕТОДЕОН** собі того року припоминать 70 років од свого заложіня. Од першых днів аж поднесь єствує при ґрекокатолицькім храмі в главнім місті Словеньска. Од зачатку свойой екзістенції КІРІЛОМЕТОДЕОН цілый час зосереджовав коло себе ґрекокатоликів з выходного Словеньска, котры ся у Братіславі стрічали, спознавали (хто одкы походить, де робить і под.) і бісідовали меджі собов в роднім материньскім языку. Тото мало істо великый вплив на утриманя і возроджованя русиньского духа в їх новім дакус чуджім оточіню. Тот факт ся став попри релігійнім посланю хору другов главнов домінантов його екзістенції. І в днешнім часі у хорі співають векшынов Русины, але і Словаци і Українці, но творять компактный, духовні сприязненый умелецькый колектів.

На акціях, котры хор готовив і готовить, все ся озывать родне слово і сакралный спів припоминаючій каждому його родный поріг і стародавны традіції нашых предків. На дотримованя нашых звычаїв і хрістияньскых традіцій то мать про нас велике значіня. Зато выбор МО РОС у Братіславі вырішыв помочі ґу іщі богатшій пропаґації хору в метрополі Словеньска. Най є то выразом нашого узнаня його дотеперішньой роботы і нашой співналежности з хором. Тоту сьме му дали наяво на юбілейнім концерті, котрый быв 13. децембра 2006 у Братіславі. На ним были родины його членів, приятелі і прихыленці хорового співу і шановательі церьковнославяньскых хоралів.

А. Шептак, Братіслава

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. **Poverená funkciou šéfredaktorky**: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie**: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, 0904 412 449, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 150,- Sk, do európskych štátov: 300,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 $, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba**: ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo**: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.